

Keuzegids

Niet kleinschalig meer,
toch nog op 1 | **p.6** |

Koelte-eiland

Stedelijke hitte heeft
frisse keerzijde | **p.8** |

StartHub

Incubator voor bedrijfjes
bestaat een jaar | **p.20** |

RESOURCE ^[NL]

Voor studenten en medewerkers van Wageningen UR

nr. 7 – 12 november 2015 – 10e jaargang

Schijf van Vijf

Toe aan een facelift | **p.12**

>> DIAAN + MANTRAILING

Diaan Jamar, analist leerstoelgroep Plantenfysiologie

'Ik moet leren Malko te lezen'

Echte vermiste personen opsporen, dat gaan Diaan Jamar en de Berner herder Malko niet doen. Maar ze trainen het wel. Mantrailing heet die hobby. Samen een 'vermist persoon' terugvinden. Zodra het tuig wordt omgegespt, wordt het menens en is Malko nauwelijks nog te houden. En na afloop de beloning: een ei, kaas of een stuk leverworst. Voor Malko dan. En de bazin? 'Die interactie, samen iets doen, dat vind ik geweldig.' RK / Foto: Guy Ackermans

>> INHOUD

nr. 7 – 10e jaargang

>> **4**

SPORTEN

Personeel gaat meer betalen

>> **16**

DIWALI

Stralen op Hindoeïstisch lichtfeest

>> **25**

ECO-CRUISE

Hoe vervuilend is de Love Boat?

EN VERDER

- 4 'Netwerkregels beperken uitingsvrijheid'**
- 6 Analyse: financiering WU in handen VVD**
- 11 Studentenraad verdedigt FOS-standpunt**
- 22 Bekroonde docenten uitsluiten?**
- 26 Buikdanseres in je kamer**
- 28 Brandend Indonesië**

BODEMPROCEDURE

Soms is niet in te schatten welk bereik Wageningse thema's hebben. Vorig week werd ik in mijn achtertuin verrast door de woorden van een loodgieter. Het heeft allemaal te maken met 2015, oftewel *Het jaar van de bodem*. Uitgeroepen door de Verenigde Naties en in vakkringen met veel tromgeroffel geadopteerd. Buiten die vakkringen lijkt dit bodemverhaal echter een stille dood te sterven. Vraag in een willekeurige kassarij in de supermarkt naar het jaar van de bodem en een oorverdovende stilte treedt je tegemoet. Natuurlijk mochten Wageningers her en der uitleggen waarom de bodem zo belangrijk is in ons bestaan. Hoogtepunt was op 4 oktober tijdens de verkiezing van het bodemdier van het jaar. Dat brengt me weer terug bij de rioolgraver in mijn achtertuin. Voordat hij ging scheppen, pakte hij een handje grond en liet de aarde langs zijn vingers glijden. 'Goeie grond meneer. Vruchtbaar en vol diertjes. Dat is belangrijk. Wist u vast niet. Het is niet voor niets het jaar van de bodem.' Hij zet zijn spade in de grond en voegde er nog fijntjes aan toe dat de pissebed het meest voorkomt in onze tuinen. Leuk.

Edwin van Laar

>> [Wereldhandel worstelt met gm-regels | p.18](#)

WUR-COUNCIL: NETWERKREGLEMENT BEPERKT VRIJHEID VAN MENINGSUITING

- Restricties voor gebruik sociale media
- WUR-council heeft principieel bezwaar

De nieuwe regels voor het Wageningen UR-computernetwerk perken de vrijheid van meningsuiting in, zegt de medezeggenschap. Zij zullen het voorgestelde netwerkreglement pas goedkeuren als de regels over onder meer sociale media worden aangepast.

Het voornaamste doel van het reglement is het garanderen van een veilig en stabiel WUR-netwerk. Tege-

lijkertijd moet het Wageningen UR ook beschermen tegen 'handelingen die de goede naam (...) schade kunnen toebrengen, onrechtmatig of strafbaar zijn'. In het vorige reglement stond deze zinsnede al, maar in de nieuwe versie is deze voor het eerst ook 'met name (...) van toepassing op sociale media'. Zo mag volgens de concepttekst gericht onderzoek worden gedaan naar gebruikers om '(onterechte) bewuste negatieve publiciteit over Wageningen UR' te voorkomen.

En dat zit de WUR-council niet lekker. 'Wij vinden niet dat het reglement restricties moet geven bij het posten op sociale media', zegt Wilco

Muller, lid van de WUR-council namens VeSte. De medezeggenschap vindt dat studenten het recht hebben zich negatief uit te laten over hun universiteit. Dat is een heel principieel punt. Wanneer uitlatingen de grens naar smaad of laster overschrijden, voldoet de Nederlandse wet, zegt Muller. Hij begrijpt dat voor medewerkers strengere richtlijnen gelden, maar voor hen bestaan al do's and don't's: de sociale mediarijlijn.

De discussie gaat niet alleen over uitingenvrijheid. Zo vinden de studentleden van de WUR-council niet dat gebruikers die met hun eigen apparaat op het wifinetwerk zitten, ge-

dwongen mogen worden een virus-scanner te installeren. Het medezeggenschapsdeel vraagt zich verder af hoe handhaafbaar deze regel is.

Overigens is de medezeggenschap achter de schermen al in overleg met de afdeling juridische zaken. Een andere zinsnede die verkeer was gevallen – namelijk dat gebruikers 'geacht (worden) ambassadeurs te zijn van Wageningen UR' – is bijvoorbeeld al geschrapt. De raad van bestuur wilde niet inhoudelijk reageren voor de overlegvergadering van woensdagmiddag 11 november. Op resource-online.nl zal een reactie verschijnen van de raad van bestuur. **RR**

SPORTEN VOOR PERSONEEL STUK DUURDER

- Sportrechten uit Optare-pakket
- Squash, tennis en zwemmen uit basispakket

Sporten bij de baas wordt komend jaar flink duurder. Sportrechten mogen niet meer via Optare worden aangeschaft. Zwemmen, tennis en squash worden bovendien uit het basispakket 'fitness' gehaald. Aanleiding voor de maatregelen zijn strengere belastingregels, legt hoofd Sports Centre de Bongerd Henri ten Klooster uit. Bij een controle heeft de Belastingdienst onder andere het basispakket 'fitness' tegen het licht gehouden. Dat pakket is volgens de Belastingdienst te uitgebreid.

Squash, tennis en zwemmen voldoen niet aan de definitie van bedrijfsport en moeten daarom volgens de Belastingdienst uit het pakket. Ten Klooster: 'Die sporten vertegenwoordigen in de commerciële markt een hele andere waarde.' Personeel dat zwemt, squasht of tennist via de sportrechten heeft daarbij volgens de Belastingdienst

FOTO: GUY ACKERMANS

een te groot voordeel. Voor squashen, tennissen of zwemmen moet voortaan buiten de sportrechten om apart worden betaald. Hoeveel dat gaat worden is nog niet duidelijk. Volgens Ten Klooster treft dit ruim 150 van de 1049 medewerkers met sportrechten.

Financieel minstens zo ingrijpend is het dat voortaan niet meer mogelijk is sportrechten via het arbeidsvoorwaardenpakket Optare

aan te schaffen. Binnen Optare worden sportrechten van het brutoloon betaald. Dat mag niet meer. Dit treft ruim 500 medewerkers die nu hun sportrechten via Optare verrekenen. Nog eens 500 medewerkers hebben wel sportrechten, maar betalen die niet via Optare. Ten Klooster betreurt de maatregelen. 'Ik heb er jarenlang voor geijverd om sportrechten in het arbeidsvoorwaardenpakket te krijgen. Maar hier kan ik

niks aan doen.'

Los van deze aanpassingen naar aanleiding van opmerkingen van de Belastingdienst, worden sportrechten komend jaar sowieso duurder. Medewerkers betalen 1,50 euro meer per maand, wat het totaalbedrag per jaar op 240 euro brengt. Studenten betalen jaarlijks 10 euro meer (94 euro). Beide verhogingen vloeien voort uit de bouw van de nieuwe sporthal. **RK**

MOOC'S MOGELIJK IN MANDARIJN

• Chinese belangstelling voor gratis online cursussen

Er zijn concrete plannen om Wageningse MOOC's – gratis online cursussen – aan te bieden in het Mandarijn. Wageningen Universiteit wil hiervoor een licentie verlenen aan het Chinese MOOC-platform XuetangX. Als de deal rondkomt, worden de eerste twee Wageningse MOOC's – over voeding en landbouwproductie – bij wijze van pilot ver-

taald. De cursussen worden begeleid door een Chinese docent.

Ulrike Wild, opleidingsdirecteur Distance learning bij Wageningen UR, ziet China als een enorme markt voor Wageningen Universiteit. Met de vertaalde MOOC wil ze studenten bereiken die het Engels niet machtig zijn. De online cursussen zijn behalve een wervingsinstrument ook een uithangbord. Zo wil Wageningen Universiteit meer naamsbekendheid krijgen en onderwerpen als voeding 'claimen'.

Ook moeten nieuwe onderwijsmethoden en -materialen doorsijpelen naar het campus-onderwijs.

Overigens heeft Wageningen Universiteit niet de Nederlandse primeur. In Delft worden al cursussen aangeboden in het Chinees, én wordt nagedacht over MOOC's in het Arabisch en Russisch.

Op maandag 9 november ging de derde Wageningse MOOC van start. De cursus is opgezet door Sander Kersten, hoogleraar Voeding, metabolisme en genomics. **© RR**

© COLUMN|STIJN

Honours programme

Aan alle studenten die zijn afgewezen voor het Honours Programme,

Zo werkt het nou, wetenschap. Ons hele systeem hangt van selectie en zelfpromotie aan elkaar. Beurzen aanvragen, proberen te publiceren in high-impact journals; het leven in Academia is een continue strijd van winnen of verliezen. En tja, jij hebt dus je eerste slag verloren.

Natuurlijk, je krijgt nog talloze kansen om alsnog te excelleren. Maar – niet om je te ontmoedigen hoor – weet je hoe die dingen werken in de wetenschap? Commissies die onderzoeksvorstellen beoordelen, bezwijken haast onder een stortvloed van excellente voorstellen. Daarom kijken ze gewoon wie van de deelnemers al eerder een beurs gekregen heeft. Zij hebben zich immers al eerder bewezen. Kortom: winst betekent meer winst en verlies meer verlies. Daar zit je dan straks, met een gewoon diploma zonder honours. Een papiertje waarvan de waarde dankzij alle aandacht voor genadezjes al bij voorbaat onder druk staat.

En toch, er is nog hoop. Ik bied een exclusieve kans aan alle afgewezen honoursstudenten om te solliciteren voor mijn persoonlijke Excellence Honours Plus Programme. Natuurlijk, mijn budget is minimaal en mijn status lachwekkend. Maar er zijn in Nederland inmiddels zoveel Honours Programmes dat werkgevers toch niet meer snappen waar het allemaal over gaat.

Solliciteren kan door mij een motivatiemail en een kopie van je afwijzingsbrief te sturen. Succesvolle kandidaten dompel ik onder in de ware dagelijkse wetenschappelijke praktijk.

Ik heb nog een hoop potjes die afgewassen moeten worden. **©**

Stijn van Gils (28) doet promotieonderzoek naar ecosysteemdiensten in de landbouw. Maandelijks beschrijft hij zijn worsteling met het systeem wetenschap.

kort

>> LEI IN QUEST

'Beste vraag 2015'

Kan Nederland zelfvoorzienend zijn? Het tijdschrift Quest vond dat de beste lezersvraag van 2015. LEI-onderzoeker Petra Berkhout geeft in het blad antwoord op een belangrijk deel van die vraag: is er wel voldoende voedsel? Er kan in Nederland eten verbouwd worden voor 17 miljoen mensen, maar ons dieet zal er wel heel anders uitzien, legt Berkhout uit in het najaarsnummer van Quest. Aan twee ons fruit komen we niet zonder import, maar groenten hebben we meer dan genoeg. Een stukje kip zit er ook nog wel in, maar van varkensvlees kunnen we beter afzien. **© KG**

>> PROMOTIES

Recordaantal verwacht

Wageningen levert dit jaar voor het eerst meer dan 300 promovendi af. Daarmee stijgt het aantal proefschriften voor het derde jaar op rij naar recordhoogte. Een deel van de promovendi moet het werk de komende maanden overigens nog verdedigen. In theorie kan het dus nog misgaan, houdt hoofd PhD-services Emiel van Puffelen een slag om de arm. De teller kan eind dit jaar oplopen tot maximaal 305 promoties. Het record van vorig jaar bedroeg 287 promoties. In 2013 waren het er 273. In maart dit jaar werd het 6000-ste Wageningse proefschrift afgeleverd. **© RK**

>> STERKSEL

Overbruggingsgeld

Het ministerie van EZ heeft dit jaar extra geld uitgetrokken voor het Varkens Innovatie Centrum (VIC) van Wageningen UR in Sterksel, om ervoor te zorgen dat het praktijkonderzoek ten behoeve van verduurzaming van de varkenssector blijft bestaan. Dat meldt het ministerie aan de Tweede Kamer. Doordat de productieschappen zijn opgeheven en de Producenten Organisatie Varkenshouderij nog niet in staat is om collectief onderzoek voor de varkenssector te bekostigen, dreigde het VIC Sterksel tussen wal en schip te vallen. Eerder dit jaar halveerde het proefbedrijf van Wageningen UR zijn personeelsbestand vanwege afnemende onderzoeksopdrachten. **© AS**

NIET KLEINSCHALIG MEER, TOCH NOG DE BESTE

- Opleidingsdirecteur Plant legt uit
- 'Goede administratie en persoonlijk contact'

Wageningen staat voor de elfde keer op rij bovenaan in de Keuzegids Hoger Onderwijs. Het begint normaal te worden. Toch speelt er iets bijzonders, want de 'kleinschaligheid' die altijd als het Wageningse geheim gold, is allang verleden tijd. Het studentenaantal is in tien jaar verdubbeld. Hoe houd je de kwaliteit desondanks hoog? Door snel knelpunten op te lossen, zegt opleidingsdirecteur Anja Kuipers van Plantenwetenschappen.

'Bij ons is de studententoeename nog groter dan het Wagenings gemiddelde', zegt Kuipers, wier bacheloropleiding de hoogste score (92 punten) kreeg van de Keuzegids. 'In 2005 hadden we 10 à 12 eerstejaars, dit jaar 70.' Ze spreekt weleens studenten die een tijdje

bij een andere universiteit hebben gezeten. 'Die zeggen: wat is het onderwijs toch goed georganiseerd in Wageningen. Er is veel persoonlijk contact mogelijk met de docenten en studieadviseurs, je kunt je makkelijk aanmelden voor vakken, de administratie is goed. Dat zijn blijvende pluspunten van Wageningen.'

De studentengroei noopte Plantenwetenschappen wel tot voortdurende aanpassingen. Kuipers: 'Aan het eind van het eerste jaar hebben we een ministage in het bedrijfsleven. Vroeger waren dat individuele stages, vanwege de groei doen we dat nu groepsgevijs.' De eerstejaarsvakken celbiologie en wiskunde moesten flink worden opgeschaald en de organisatie van de scheikundepractica

moest slimmer om meer studenten in de practicumruimtes te kunnen onderwijzen. 'De crux was steeds dat er veel contactmogelijkheden bleven tussen student en docent', zegt Kuipers.

De studentengroei ging ook knellen bij de thesisbegeleiding in het laatste bachelorjaar. Maar de kracht van Wageningen, zegt Kuipers, is dat het onderwijsinstituut en de docenten snel oplossingen aandragen. Zo worden de studenten nu steeds meer groepsgevijs begeleid bij het schrijven van hun thesisvoorstel en -verslag. Kuipers: 'Dat kost minder staf per student, bovendien kunnen studenten elkaar helpen. Het is efficiënter en het leereffect blijft.' **AS**

Zie ook het bericht op blz. 27

ANALYSE

VVD SPEELT SLEUTELROL BIJ FINANCIERING UNIVERSITEIT

Wageningen UR kampt met een tekort, omdat het aantal studenten sneller stijgt dan de onderwijsfinanciering van het ministerie van Economische Zaken (EZ). Over enkele weken bespreekt de Tweede Kamer dit probleem. D66, CDA en ChristenUnie willen extra geld voor de universiteit, van de PvdA hoeft het niet. De VVD speelt een sleutelrol.

De ChristenUnie is geen grote partij in de Tweede Kamer, maar als het om landbouw en onderwijs gaat, wel één om in de gaten te houden. De CU vond altijd, net als het CDA, dat het groene onderwijs, waaronder Wageningen Universiteit, onder het vakministerie EZ moest vallen. Dat was nodig voor goede samenwerking tussen beleid, kennisinstellingen en bedrijfsleven. Maar inmiddels

is de CU daar niet meer van overtuigd. Als het aan Kamerlid Carla Dik-Faber ligt, moet de universiteit onder het onderwijsministerie (OCW) gaan vallen.

Dik-Faber: 'Wageningen Universiteit mag maar met maximaal 2 procent groeien, terwijl de groei veel groter is. Het lukt niet om deze problemen op te lossen binnen de begroting van EZ. Dus gaan we, als er niets gebeurt, elk jaar steggelen over de financiering van het groene onderwijs en elk jaar met een houtje-touwtje-oplossing komen. Daarom moet het groene onderwijs worden overgeheveld naar OCW. Daar kun je de groei van het budget middelen via de verdeelsystematiek, waarbij de financiering de leerlingen en studenten volgt.'

Dik-Faber is niet bang dat dit ten koste gaat van de sectorale

samenwerking. 'We zien dat de zorgopleidingen, die worden bekostigd door OCW, ook in staat zijn om goed samen te werken binnen de zorgsector.' De ChristenUnie steunt dus D66, die al langer vindt dat het groene onderwijs naar het ministerie van OCW moet. Samen hebben ze een motie van die strekking opgesteld.

Vroeger had de PvdA een dergelijke motie gesteund, maar de partij zit nu in een lastig parket. De regeringspartij levert zowel onderwijsminister Bussemaker als de 'staatssecretaris voor groen onderwijs' – tot voor kort Dijkema, nu Van Dam – en die zitten niet op één lijn. Daarom heeft het PvdA-Kamerlid Henk Leenders 'geen principieel standpunt'. De verschillen in bekostiging tussen groen onderwijs en

OCW-onderwijs zijn volgens hem klein. 'Ik denk dat we de discussie over de positie van het groene onderwijs een keer apart in alle rust moeten voeren', zegt Leenders. De PvdA heeft tijd nodig.

Daarmee ligt de bal bij de andere regeringspartij, de VVD. Vorig jaar repareerde die partij samen met de oppositie de korting op groen onderwijs. Wat wil de VVD nu? Kamerlid Helma Lodders houdt haar kruit nog even droog, ze wil pas kort voor de behandeling van de EZ-begroting een interview geven. Die bespreking is uitgesteld, nu EZ-staatssecretaris Dijkema heeft plaatsgemaakt voor Van Dam. Ook de VVD heeft tijd nodig, om te overleggen met het kabinet en te bepalen: gaan we deze kabinetsperiode nog werk maken van het groen onderwijs? **Albert Sikkema**

EUROCOMMISSARIS: OP NAAR CIRCULAIRE ECONOMIE

- Karmenu Vella bezoekt Wageningen
- 'Al bij ontwerp denken over recycling'

'Als het begrotingstekort van EU-lidstaten meer dan 3 procent bedraagt, is er paniek. Maar dat Europa ruim 40 procent meer grondstoffen gebruikt dan het heeft, daar hoor je niemand over.' Dat zei eurocommissaris Karmenu Vella (Milieu, maritieme zaken en visserij) tijdens zijn bezoek aan Wageningen op 4 november.

Vella hield in Orion een pleidooi voor duurzame economische groei. 'Zorgen voor groei en welvaart voor iedereen, is simpelweg onmogelijk met het huidige lineaire economische model.' Hij pleitte voor een circulaire economie. Zonder de term cradle-to-cradle te gebruiken

vertelde hij een zaal met ongeveer vijftig toehoorders – veelal studenten – dat we ernaar toe moeten om al bij het design van producten na te denken over hoe de grondstoffen ervan uiteindelijk weer gerecycled kunnen worden. Ook de deeleconomie haalde hij aan als nieuw businessmodel. En hij brak een lans voor 'blauwe groei', naast de veel besproken 'groene groei'. 'De planeet bestaat voor 70 procent uit zeeën en oceanen, maar 95 procent van onze economische activiteit is op het land.' Dat het loont om zeeën beter te benutten, bewijst vooral het succes van de offshore windparken. 'In 2007 bestond die sector nog nauwelijks, nu werken er 75.000 mensen. Dat is half zoveel als er vissers zijn.'

'Veel open deuren, maar toch wel goed om te horen van iemand op deze positie', reageerde Mischa Streekstra achteraf. Zij was één van

FOTO: AART-JAN VAN DE GLIND

de vier studenten die aan de eurocommissaris en andere toehoorders mochten uitleggen welke milieu- of visserijonderwerpen hen bezighoudt. Ze vertelde dat ze binnenkort start met een promotietraject over de effecten van verzu-

ring van de oceanen op de fysiologie van schelpdieren. Vella reageerde met 'research is important'. 'Daar ben ik wel positief door verrast', reageerde Streekstra. 'Meestal zeggen politici: is al dat onderzoek nou wel nodig?' **KG**

'DE BN'ER VAN DE GROEP'

Hoe druk heb je het gehad?

'De dagen voor en na het event had ik de hele tijd kranten en televisie aan de lijn. Zeker de eerste keer dat je met het NOS-journaal praat is spannend, maar gelukkig hebben de meeste media het positief opgepakt.'

Kreeg je nog vreemde vragen?

'Veel vragen gingen over de smaak van de biefstuk, maar die waren moeilijk te beantwoorden. We hebben nog geen product gemaakt dat je kunt proeven. Ik vond het ook niet fijn dat mensen al stukjes in hun mond staken, daar was het niet op gemaakt.'

Komen er door al die media-aandacht ook nog leuke dingen op je pad?

'We zijn inmiddels benaderd door bedrijven. Zo is er belangstelling van Impossible foods, een bedrijf dat plantenbloed maakt, dus de smaak van bloed nagemaakt met planten. En ook op het ministerie van Economische Zaken is het opgepakt.'

En krijg je er persoonlijk veel opmerkingen over?

'Natuurlijk zeggen veel vrienden en familie dat ze je hebben gezien. Op het werk worden nu geregeld dat ik de BN'er van de groep ben.' **RR**

Wie? Atze-Jan van der Goot, hoogleraar Eiwitstructurering en duurzaamheid aan Wageningen Universiteit

Wat? Presenteerde vorige week 'zijn' vegetarische biefstuk aan de wereld

Waar? Kwam voorbij in het NOS-journaal, NRC, de Volkskrant en nog veel meer media

Science Cafe Wageningen

www.sciencecafe.wageningen.nl

Thursday, November 26th

19:45 - live music

20:15 - Science

Café Loburg

FREE ENTRANCE

Dr. Lammert Kooistra (WUR)

Prof. Steven de Jong (Utrecht University)

Drones in science

Partner:

Sponsored by:

Food Valley NL

WAGENINGEN

KLV

LC3URG

RESOURCE

STAD KAN OOK KOELTE-EILAND ZIJN

- **Negatief hitte-eilandeffect in de ochtend**
- **Promovendus bedenkt handzame formule**

Wat het hitte-eilandeffect is, weet iedereen zo langzamerhand wel. In de stad is het – vooral 's avonds en 's nachts – vaak warmer dan op het platteland. De stad slaat overdag energie op en straalt die 's nachts weer uit. Maar op een rustige en heldere zomerdag kan het 's ochtends in de stad zomaar een paar graden koeler zijn dan op het omringende platteland. Hoe kan dat? Hoe wordt een hitte-eiland tijdelijk een koelte-eiland? Promovendus Natalie Theeuwes van de leerstoelgroep Meteorologie en luchtkwaliteit heeft daar een verklaring voor.

Theeuwes onderzocht de rol van de atmosferische grenslaag in dit fenomeen. Die grenslaag is het deel

van de lucht boven ons die rechtstreeks wordt beïnvloed door processen aan de grond. Die grenslaag varieert, afhankelijk van het weer, van enkele tientallen of honderden meters 's nachts tot een paar kilometer overdag. In de nacht blijkt volgens Theeuwes die grenslaag boven het platteland dunner dan boven de stad. 'Dat komt door de overdag opgebouwde hitte die 's nacht wordt afgegeven.'

Dit verschil in dikte van de grenslaag verklaart het verschil in opwarming tussen stad en platteland. 'De dünnere grenslaag boven het platteland warmt sneller op dan de dikker laag boven de stad', zegt Theeuwes. Het resultaat is een negatief hitte-eilandeffect, oftewel een koelte-eiland. Dat verschil kan in de modelberekeningen van Theeuwes oplopen tot twee graden en bereikt zijn 'hoogtepunt' zo'n 2 tot 3 uur na zonsopkomst. De koelte duurt tot zo rond het middaguur, waarna de

stad weer een hitte-eiland wordt.

Theeuwes bedacht een handzame formule voor de berekening van het maximale hitte-eilandeffect. 'Het idee was een formule te vinden die gemakkelijk te gebruiken is en eenvoudig meetbare variabelen bevat', legt zij uit. In die opzet is ze geslaagd. De Theeuwesformule rekent op basis van slechts drie variabelen (windsnelheid, inkomende zonnestraling, dagelijkse gang van de temperatuur) het maximale hitte-eilandeffect. Een constante verrekent de hoeveelheid groen en het open zicht op de lucht.

De promovendus onderzocht ook de invloed van de stedenbouw op de hitte. Vijvers bijvoorbeeld werken overdag verkoelend, maar warmen 's nachts de omgeving juist op. Veel ingewikkelder nog is de rol van de straat en de bebouwing. Hoge gebouwen en smalle straten houden de warmte vast. Maar hoge gebouwen en smalle straten weren ook de

zon en zorgen voor schaduw. Beide processen hebben een tegengesteld effect op het hitte-eilandeffect. Maar welke geeft de doorslag?

Het antwoord is, dat het afhangt van het seizoen. Theeuwes toonde dat aan door lucht- en stratenmodellen te koppelen aan temperatuurwaarnemingen in Rotterdam. Theeuwes: 'De gedachte was altijd dat hoge bebouwing zorgt voor meer hitte-eilandeffect. Ik laat zien dat dat niet altijd zo is. In de zomer, als er veel zonnestraling is en de dagen lang zijn, domineert het schaduweffect. Het hitte-eilandeffect daalt dan dus naarmate de gebouwen hoger en de straten smaller zijn.' Een principe dat van oudsher wordt toegepast in warme landen. In de winter is het precies andersom. 'Als er weinig zonnestraling is, zie je dat het vasthouden van de hitte het belangrijkste effect is. Het hitte-eilandeffect stijgt dan bij hoge bebouwing en smalle straten.' **RK**

LAGERE METHAANPRODUCTIE VIA FOKKERIJ HAALBAAR

- **Correlatie met samenstelling melkvet**

De methaanproductie van de Nederlandse melkkoe kan omlaag met behulp van fokkerij. Dat heeft promovendus Sabine van Engelen aangetoond. Nu moet ze de genen nog vinden die de productie van dit krachtige broeikasgas beïnvloeden.

Van Engelen onderzocht de genetische variatie van de methaanproductie van melkkoeien. Dat methaan ontstaat als restproduct bij de fermentatie van veevoer. Daarbij blijkt de samenstelling van het melkvet van de koe te correleren met de hoogte van methaanproductie. Aan de hand van de melkvetsamenstelling van 1900 Holstein-koeien stelde ze vast dat 12 tot 44 procent van de

methaanproductie erfelijk bepaald is. Die percentages zijn hoog genoeg om de methaanproductie van koeien met behulp van fokkerij te verminderen, schrijft Van Engelen in het Journal of Dairy Science. Ze gebruikte bij haar onderzoek een voorspellingsformule van veevoedingsonderzoeker Jan Dijkstra.

De promovendus weet nog niet welke genen de productie

van het broeikasgas beïnvloeden. Dat onderzoekt ze momenteel in een project van het Top Institute Food and Nutrition (TIFN), waarin ze de methaanconcentratie in de adem van meer dan duizend melkkoeien meet en die relateert aan hun genetische paspoort. 'Als je genetische parameters wilt vinden voor de methaanproductie, heb je grote aantallen koeien nodig.' **AS**

HARTPILLEN MAKEN GEZOND ETEN NIET OVERBODIG

- Minder sterfte onder hartpatiënten die gezond eten
- Verschil opvallend groot

Hartpatiënten hebben een kleinere kans te overlijden naarmate ze gezonder eten, zelfs als ze de beste medicijncocktail krijgen. Dat stelt Femke Sijtsma in haar proefschrift.

Deze uitkomsten laten volgens Sijtsma zien dat gezonde voeding een verschil blijft maken, ook naast de beste zorg met bijvoorbeeld bloeddrukverlagers, cholesterolverlagers en antistollingsmiddelen. Ze hoopt dat die boodschap doorklinkt in ziekenhuizen. 'Artsen weten nu vaak niet veel over voeding en denken dat medicatie voldoende is.'

Sijtsma gebruikte in haar studie gegevens van de 4307 mensen die al eens een hartaanval hadden gehad. Ze waren tussen de 60 en 80 jaar oud en waren 10 jaar lang gevolgd. De promovendus bekeek voor 24 voedingscategorieën – van mager vlees tot kant-en-klaarmaaltijden – hoeveel de deelnemers hiervan aten. Voor elke categorie kregen ze een aantal punten: 4 als ze hier veel van aten en 3, 2, 1 of 0 als dit minder vaak op hun bord lag. Voor alle gezonde producten zoals groente werd deze score opgeteld tot een 'gezondheidsscore'. Hetzelfde gebeurde voor de ongezonde producten als suikerhoudende dranken.

Vervolgens vergeleek Sijtsma de groep met de hoogste en de laagste gezondheidsscores met elkaar. Van de mensen met het beste voedingspatroon overleden tijdens de looptijd 13 per 100 deelnemers. In de groep die het slechtst at, stierven per 100 deelnemers 24 mensen. Een flink effect, zeker in de voedingswetenschap. 'Het grote verschil verbaasde me wel', zegt Sijtsma. Ze wijst erop dat dit een heel specifieke groep mensen is. 'Je kunt deze resultaten niet zomaar doortrekken naar andere groepen.'

Eigenlijk moet iedere hartpatiënt al een voedingsadvies en verwijzing voor een diëtist krijgen, zegt Irene van Dis, beleidsmedewerker van de Hartstichting. Het is niet bekend bij hoeveel mensen dat daadwerkelijk gebeurt. Een evaluatie laat wel zien dat voor 40 procent in ieder geval de voedingsgewoontes in kaart worden gebracht.

Sijtsma studie is niet het eerste onderzoek naar voeding bij hartpatiënten. Maar veel van dat onderzoek gebeurde in de tijd dat moderne medicatie – vooral statines die het cholesterol verlagen – nog lang niet bij alle patiënten werd voorgeschreven, aldus de onderzoekster. Het effect van voeding naast pillen was dus nog onderbelicht.

Sijtsma hoopt dat haar resultaten makkelijk te vertalen zijn naar het publiek omdat ze concrete voedingsmiddelen heeft onderzocht en geen nutriënten zoals verzadigd vet en zout. **RR**

VISIE <<

Niet alleen rituele, maar álle slacht verbieden

De Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA) adviseert de overheid om het ritueel, onverdoofd slachten van dieren te verbieden. De Wageningse dierethicus Bernice Bovenkerk vindt dat een stap in de goede richting. Welke richting? Het afschaffen van de bio-industrie.

Drie jaar geleden wees de Eerste Kamer een verbod op ritueel slachten nog af, vanwege de godsdienstvrijheid.

'Volgens de bekende dierethicus Peter Singer staat een verbod op rituele slacht niet op gespannen voet met godsdienstvrijheid. In de Koran en Thora staat nergens dat je vlees moet eten, redeneert Singer, dus je schendt geen geloofswet als je ritueel slachten verbiedt. Ik vind dat te kort door de bocht. Er staat wel dat je het recht hebt om vlees te eten, en de rituele slacht is een manifestatie van je geloofsovertuiging. Tegen die religieuze waarde staat de waarde dat je het welzijn van dieren niet mag schaden. Die waarden zijn niet absoluut. Als ze botsen, moet je een afweging maken.'

Wat is uw afweging?

'De rituele slacht is voortgekomen uit empathie met het dier. In de Thora en de Hadith staat: dieren moeten niet lijden. De rituele slacht was vroeger welzijnsvriendelijker dan de andere slachtmethoden. Naar de geest van de wet kun je de slachtvoorschriften dus ook nu veranderen, ten faveure van het dierenwelzijn. Ik denk daarom dat de Nederlandse overheid met de joodse en islamitische organisaties moet uitzoeken: kun je welzijnsvriendelijk slachten met behoud van de religieuze waarden?'

Waarom niet gewoon verbieden?

'Dat kan, maar dan moet je alle slacht verbieden. Want dieren hebben naar mijn oordeel een morele status. Als we hen doden, ontnemen we hen de kans om ooit nog plezierige ervaringen te hebben. Dat maakt het doden an sich, verdoofd of niet, voor mij een welzijnskwestie, net als het lijden van dieren in de bio-industrie. Daarom vind ik een verbod op ritueel slachten een goede eerste stap richting het afschaffen van de bio-industrie.' **AS**

FOTO: DUBOVA/SHUTTERSTOCK.COM

WAGENINGEN MOET SYNTH CITY WORDEN

- **Voortrekkersrol synthetische biologie mogelijk**
- **Onderzoeksvoorstellen binnenkort welkom**

Ruim honderd onderzoekers van Wageningen UR hielden op 29 oktober een brainstorm-symposium over synthetische biologie. Ze kunnen op korte termijn gezamenlijke projectvoorstellen indienen voor dit speerpunt, aldus initiatiefnemer Vitor Martins dos Santos.

Wageningse onderzoekers kunnen steeds beter biologische systemen doorgronden, namaken en ontwerpen. Of ze nu aan virussen,

bacteriën, planten of algen werken, telkens sleutelen ze aan het ontwerp en de productiecapaciteit van zo'n biologisch fabriekje. Martins dos Santos, hoogleraar Systeem- en synthetische biologie, ziet daarom al de contouren opdoemen van grensoverschrijdende onderzoekclusters in Wageningen, zo bleek na de brainstorm.

Het Centraal Veterinair Instituut werkt bijvoorbeeld aan virussen voor de vaccinontwikkeling in de veehouderij en fysisch chemicus Renko de Vries werkt aan artificiële virussen bij AFSG. Beide groepen zijn bezig met het wiskundig modelleren en ontwerpen van virussen. Zo zijn ook meerdere groepen bezig

met fotosynthese en andere lichtgedreven processen. De een wil lichtsynthese-genen inbouwen in een bacterie, zodat die licht kan omzetten in energie, de ander wil licht gebruiken om de productie van bio-brandstof in algen te sturen. Ook ziet Martins dos Santos een bijzondere samenwerking opdoemen tussen de microbiologen die de bacteriesamenstelling in onze darmen onderzoeken, en de ecologen die de microbiële gemeenschappen rond planten in de bodem bestuderen.

Onderzoekers kunnen binnenkort onderzoeksvoorstellen indienen voor dit investeringsthema. Het streven is dat er de komende jaren zo'n anderhalf tot twee miljoen eu-

ro per jaar beschikbaar is voor dit investeringsthema. Begin 2016 moeten de eerste projecten starten. Doel is het opbouwen van fundamentele kennis en die te koppelen aan toegepast onderzoek zodat er nieuwe concepten, processen en producten ontstaan.

Martins dos Santos heeft ook een filmfestival over synthetische biologie naar Wageningen weten te halen. Dat vindt over anderhalf jaar plaats. 'De link tussen kunst en wetenschap zorgt ervoor dat je kunt dromen over de mogelijkheden van de synthetische biologie.' Door de vele biologiegroepen hier kan Wageningen uitgroeien tot Synth City, vindt hij. **AS**

MEER BANANEN DOOR GREPPELS EN MULCH

- **Promovendus maakt gewasgroeimodel**
- **Matooke belangrijk bij armoedebestrijding**

Met eenvoudige middelen als greppels en mulch kunnen Oegandese boeren twee keer zoveel banaan produceren. Dat blijkt uit promotieonderzoek van Godfrey Taulya in Oeganda.

Taulya deed onderzoek aan de matooke, de groene banaan die wordt gekookt of gestoomd en die het hoofdbestanddeel is van de maaltijd in Oeganda en omringende landen. Deze Oost-Afrikaanse hooglandbanaan, die het hele jaar door opbrengsten geeft, wordt vooral geteeld op kleine plantages en rond huizen. Het is een belangrijk gewas om de armoede te bestrijden, maar de opbrengsten zijn laag. De kleinschalige boeren halen een opbrengst van 20 ton per hectare per jaar, terwijl 70 ton mogelijk is. Ondertussen zorgt de bevolkingsgroei ervoor dat de vraag naar banaan toeneemt. Daarom zoekt het International Institute of

Tropical Agriculture (IITA), waar Taulya werkt als consultant, naar manieren om de productie te verhogen.

Taulya deed teeltproeven op onderzoekstations in centraal en zuidelijk Oeganda om het effect van droogtestress te meten. In grote delen van Oeganda valt jaarlijks niet meer dan 1000 millimeter regen, terwijl er zo'n 1400 millimeter nodig is. Ook de beschikbaarheid van kalium in de bodem speelt een rol, ontdekte Taulya.

Het watergebrek is niet makkelijk op te lossen. De kleinschalige boeren hebben geen geld voor een irrigatiesysteem, al maken sommigen met een waterfles van 5 liter aan de stam van de boom een soort druppelirrigatie. Ze kunnen meer water in de bodem vasthouden door in de regentijd greppels te graven, adviseert Taulya. En ze kunnen plantaardig afval onderschoven om het organisch stofgehalte in de bodem te verbeteren en een deklaag van rottende bananenbladeren op de bodem leggen. Deze mulch zorgt ervoor dat de droogtestress met 10 procent afneemt op plaatsen waar weinig water valt,

FOTO: BIOVERSITY INTERNATIONAL/A. VEZINA

concludeert de promovendus.

Taulya gebruikte deze veldgegevens voor het maken van een banaan-gewasgroeimodel. In droge gebieden kan extra water de productie met 65 procent verhogen en toediening van kalium kan de productie met 88 procent verbeteren. Als alle water- en bodemmaatregelen integraal worden toegepast,

kan de bananenproductie in Oeganda verdubbelen naar 40 ton per hectare, schat hij. **AS**

Lees het laatste wetenschapsnieuws op resource-online.nl.

De studentenraad ligt in de clinch met de raad van bestuur over de hoogte van de bestuursbeurs en stuurde daarover een ingezonden brief. Op de site ontstond geharrewar over gratis wifi en vuile was. Ook een mening? Discussieer online mee of mail naar resource@wur.nl.

REACTIES OP...

RESOURCE-ONLINE.NL

370 VERSUS 320 EURO

De Studentenraad wil dat de bestuursbeurs (FOS) minimaal 370 euro per maand bedraagt en wees de door de raad van bestuur geboden 320 euro af. Dit leverde een conflict op dat zal dienen voor de Landelijke Geschillen Commissie. In een brief op resource-online.nl legt de Studentenraad uit waarom die 50 euro zo'n groot verschil maken. Hier een verkorte versie.

'Wat in vorige artikelen niet altijd duidelijk is geworden, is dat de RvB voortaan gebruik wil maken van een uniform bedrag. Dit heeft tot gevolg dat er geen aanvullende bestuursbeurs meer wordt uitgekeerd. (...) De SR maakt zich zorgen dat het nu voorgestelde uniforme maandbedrag van 320 euro niet hoog genoeg is. De SR vreest dat studenten met een aanvullende beurs een te hoge drempel zullen ervaren om aan een bestuursjaar te beginnen.

(...) De 320 is het bedrag dat de afgelopen vijf jaar onder het oude systeem gemiddeld aan FOS is uitgegeven. Nu er een sociaal leenstelsel is, moet er opnieuw worden gekeken naar de invul-

ling van FOS. Om de invulling te baseren op uitgaven in het oude systeem, is naar onze mening niet gerechtvaardigd.

(...) De SR pleit ervoor dat tijdens een jaar waarin de student (deels) stopt met zijn/haar studie om zich in te zetten voor de universiteit(stad), de universiteit de verantwoordelijkheid draagt om een derde van deze kosten over te nemen. Op basis van berekeningen van het Nibud komen we daarmee uit op een uniform maandbedrag van 370,66 euro.'

EEN EIGEN HUIS...

De eerste studieperiode zit erop. Zeker eerstejaars komen zichzelf nog wel eens tegen in die eerste weken, schrijft blogger Carina Nieuwenweg.

'Leuke blog', schrijft Bram, 'maar wat bedoel je met back-up plan? Houdt dat gewoon in dat je de moed opgeeft en gewoon naar je ouders teruggaat?' Dat lijkt online niemand eigenlijk een goed idee; een bezoekje aan thuishuis op zijn tijd zou voldoende zijn. En dat is ook wat ze bedoelt, schrijft Carina er zelf onder. Geef de

moed niet op dus, maar koester de gedachte dat je altijd eventjes kan bijkomen bij je ouders. 'Of het nu is omdat je je hele was hebt laten verkleuren of simpelweg omdat je heimwee hebt.' En als je dan toch de trein naar huis pakt, heeft Buurman van de Haarweg nog wel een suggestie. 'Als je op Ede-Wageningen bent én niet van koken houdt: de patat kapalon is er lang niet slecht.'

HACK VAN DE DAM

Het is weer cybeveiligingsweek op de campus. Een 'ethische hacker' liet zien hoe kwetsbaar je bent wanneer je inlogt op openbare wifi-netwerken.

Zijn voornaamste advies is de gratis netwerken niet te gebruiken. En als je geen alternatief hebt, bijvoorbeeld in het buitenland, gebruik dan alleen de minst gevoelige zaken, zoals nu.nl. Anders bestaat de kans dat je communicatie wordt onderschept en data worden buitgemaakt. De raadgevingen zorgen voor irritatie bij Verdwaaalde fietser. 'Een beetje de omgekeerde wereld: tegen de medewerkers zeggen dat zij hun werk niet meer kunnen doen (als wetenschapper zit je nu eenmaal vaak in het buitenland), omdat ze bij de ICT niet in staat zijn om de informatie voldoende te beschermen.' Hij vindt het hoog tijd dat gegevensoverdracht ook op buitenlandse netwerken wordt beveiligd. Goed idee. Je contactgegevens zijn afgevangen en we nemen snel contact met je op. **RR**

'Ik eet elke dag
fruit, en jij?'

OPFRISBEURT VOOR DE SCHIJF VAN VIJF

De Schijf van Vijf is een begrip in Nederland. Maar dit iconische beeld lijkt tegenwoordig oubollig naast de snelle foodblogs, gelikte kookboeken en charismatische eetgoeroes. Hoe maken we schijf klaar voor de toekomst?

tekst: Rob Ramaker / foto: Voedingscentrum

1953. Zeeland wordt getroffen door de watersnoodramp. De Nederlandse bevolking – 10,5 miljoen mensen – is verzuimd en gaat op zondag naar de kerk. Wetenschappers helderen de structuur van het DNA op en ontwikkelen een vaccin tegen polio. Stalin overlijdt, de Mount Everest wordt voor het eerst bedwongen, het eerste James Bond-boek *Casino Royale* verschijnt. En in Nederland ziet de Schijf van Vijf het daglicht, het nieuwe beeldmerk van het Voorlichtingsbureau van den Voedingsraad.

Generaties Nederlanders zijn sindsdien opgegroeid met de Schijf van Vijf. Het beeldmerk staat op posters en flyers en maakt deel uit van een communicatiestrategie die duidelijk moet maken wat gezond eten is. De schijf is regelmatig aangepast, maar de basis bleef. De laatste update vond bijna 10 jaar geleden plaats. In die periode kwamen de sociale media op en verschenen overal voedingsgoeroes, bloggers en marketeers die een kakofonie aan voedingsverhalen verspreiden, meestal kleurrijker en afwisselender dan de genuanceerde schijf.

Om relevant te blijven, moet de schijf daarom worden klaargemaakt voor de toekomst, vindt ook Gerda Feunekes, directeur van het Voedingscentrum. Nu is daarvoor een goed moment, want afgelopen week verschenen al de nieuwe Richtlijnen goede voeding, de wetenschappelijk consensus over wat gezond eten is. Komende maanden vertaalt het Voedingscentrum deze naar een gloednieuwe schijf die in maart wordt gepresenteerd.

HIPSTERS

De nieuwe variant moet in ieder geval een bredere groep Nederlanders aanspreken, zegt Feunekes. Steeds minder mensen herkennen zich in 'vlees, piepers en groente' en ook zuivel en brood zijn niet zo vanzelfsprekend als vroeger. Nederland is multicultureler geworden en onder autochtonen zijn mediterrane, Aziatische en andere voorheen exotische gerechten inmiddels doodnormaal.

'We willen daarom dat mensen met verschillende eetpatronen zich herkennen in de nieuwe schijf. Of zij nou vegetarisch, Turks of Marokkaans eten.'

Niet elke groep zal even eenvoudig aan te spreken zijn, zegt Noelle Aarts, persoonlijk hoogleraar bij de leerstoelgroep Strategische communicatie aan Wageningen Universiteit. Neem hipsters, voor wie voeding sterk verbonden is met hun identiteit. Aarts ziet hier flinke verschillen tussen bijvoorbeeld zichzelf en haar dochter. 'Ik eet zelf best gevarieerd en gezond, een beetje Schijf van Vijf', zegt ze, 'terwijl mijn dochter rechtsdraaiende yoghurt en quinoa eet.' De hipsters praten veel over voeding en verheerlijken bepaalde voedselproducten. Het Voedingscentrum moet niet onderschatten hoe diep die verschillen zitten, zegt Aarts. In zo'n subcultuur ontstaan dwingende normen. 'Je kunt daar bijna geen boterham eten.'

Daarom kun je de mensen die zo fanatiek met eten bezig zijn, beter niet benaderen met een algemeen advies, denkt ook Marijke Berkenpas, diëtist en foodblogger bij *iamafoodie.nl*. Zo moeten we de nieuwsgierigheid van deze mensen niet onderschatten, zegt ze. Haar lezers willen niet horen dat een hand noten per dag gezond is, ze willen weten welke noten er zijn, wat de verschillen zijn en waarom één daarvan het gezondst is. Wees dus concreet en biedt details. Ook denkt Berkenpas dat vooral positieve communicatie werkt. Geen opgeheven vingertjes maar aantrekkelijke voorbeelden, het liefst met glanzende foto's. 'Zeg dus niet dat mensen pastasauzen in een pot moeten mijden om hun zoutconsumptie te verminderen maar laat zien hoe je zelf een lekkere pastasaus maakt.'

Berkenpas vindt het daarom geen goed idee elke voedingshype direct af te schieten. Volgens haar kan het Voedingscentrum gezonde trends beter

GERDA FEUNEKES
DIRECTEUR VAN HET VOEDINGSCENTRUM

NOELLE AARTS PERSOONLIJK HOOGLERAAR BIJ DE
LEERSTOELGROEP STRATEGISCHE COMMUNICATIE

'IK BEN MATIG MET ALCOHOL'

MARIJKE BERKENPAS
DIËTIST EN FOODBLOGGER BIJ IMAFOODIENL

omarmen. Ze begreep dan ook niet waarom het centrum superfoods in zulke sterke bewoordingen afkeurde. Dat wekte een hoop wrevel onder de *foodies*, terwijl superfoods – ondanks alle poeha – gewoon gezond zijn. Feunekes van het Voedingscentrum gaat daar niet in mee. Superfoods zoals gojibessen en chiazaad zijn schadelijk omdat ze de indruk kunnen wekken dat een gezond voedingspatroon niet mogelijk is zonder peperdure, exotische producten. Ze vindt bovendien dat de sterke stellingname heeft gewerkt. 'Het is veel stiller geworden rondom superfoods.' Het Voedingscentrum zal dan ook stelling blijven nemen tegen hypes die uit de bocht vliegen.

DIGITALE TOOLS

Over het gebruik van digitale media wordt het enthousiasme wel gedeeld. Door de interactiviteit van sociale media en haar blog ziet Berkenpas direct wat aanslaat en wat niet. Dat kan verrassend zijn. 'Een collega-blogger schreef een stuk over tien gezonde tussendoortjes. Dat is vrij simpel maar werd veel gelezen en gegoogeld.' Zo ontdek je welke vragen leven. Ook Feunekes vindt dat het Voedingscentrum digitale middelen intensief moet gebruiken, ook om in te haken op actuele discussies.

Dat gebeurt ook al; op Instagram is het nog stil, maar op Facebook heeft het centrum een *community* van bijna 30 duizend volgers. De individuele experts van het centrum twitteren en roeren zich in de pers. Zo schoof voedings- en gezondheidsexpert Astrid Postma-Smeets in juni aan bij RTL Late Night om tegenwicht te bieden aan de Canadese auteur van het alarmistische boek *Melk de witte sloper*. Verder lanceerde het Voedingscentrum al verschillende tools en apps. Mensen kunnen hiermee bijvoorbeeld hun eetgedrag bijhouden en krijgen feedback. Met succes. Zo heeft de Eetmeter 700 duizend actieve bezoekers. Wat betreft

Feunekes gaat die ontwikkeling gewoon door. Juist met die digitale tools kan iedereen een veel persoonlijker voedingsadvies krijgen.

GEDRAG

De voornaamste ambitie die Feunekes met de nieuwe schijf heeft, is te zorgen dat meer mensen zich gezond gaan gedragen. Dat is ambitieuzer dan het klinkt, want menselijk gedrag is hardnekkig en laat zich maar matigjes bijsturen. Daarom moet er nog het nodige gebeuren aan de Schijf van Vijf, zegt hoogleraar Communicatiewetenschap Noelle Aarts. Zij vindt dat de Voedingscentrum nu sterk focust op het geven van feitelijke informatie. 'Dat moet gebeuren, maar het probleem is dat informatie zelden het knelpunt is in gedragsverandering.'

Voorlichting is gericht op onze cognitie – het denken – maar veel van ons gedrag wordt sociaal bepaald. We weten wel dat iets ongezond of dikmakend is, maar het lukt niet er vanaf te blijven, zeker in een omgeving die voortdurend uitnodigt tot het eten van ongezonde producten. 'Daarom groeien dikke kinderen vaak op in dikke gezinnen.' Met meer informatie bereik je vooral de gemotiveerde hoogopgeleiden, zegt Aarts. Het enige wat zij hier nog uithalen is de bevestiging dat ze goed bezig zijn.

Je kunt het gedrag van mensen niet direct veranderen, zegt Aarts. Hooguit kun je mensen motiveren, in de hoop dat zij zelf besluiten anders te gaan eten. Daarvoor moet je naar de mensen toe. Aarts: 'Je moet ontdekken wat mensen motiveert te doen wat ze doen.'

DUWTJES

Ook Feunekes kent de beperkingen van informatieverstrekking. Wanneer het aankomt op voedingskeuzes blijken smaak, prijs en gemak bepalend. 'Gezondheid en duurzaamheid zijn op een ander niveau belangrijk.' Bij de nieuwe Schijf van Vijf worden gedragswetenschappers en consumenten dan ook intensief betrokken. Feunekes wil proberen langetermijndoelen als gezondheid in overeenstemming te brengen met directe motivatoren als smaak en gemak. De gezonde keuze moet de makkelijkste keuze worden. Iets wat op verschillende manieren kan. Een daarvan is het wegnemen of bemoeilijken van ongezonde of niet-duurzame keuzes. Als voorbeeld noemt ze een supermarktketen die alleen nog duurzaam geteelde bananen verkoopt. Dan maken consumenten automatisch de duurzame keuze. Subtieler kunnen keuzes worden gestuurd door *nudges* of duwtjes. Kleine veranderingen die de keuzevrijheid niet inperken maar wel veel invloed hebben. Je kunt bijvoorbeeld fruit in plaats van snoeprepen bij de supermarktkassa leggen. Of zorgen dat gezonde producten in de meerderheid zijn in schoolkantines.

Een sensatie

Beleef het!

Het Voedingscentrum werkt hierbij samen met bedrijven. Let wel, er komt geen bedrijfsgeld binnen, maar supermarkten krijgen advies over hoe ze consumenten kunnen helpen de goede keus te maken. Ook probeert het Voedingscentrum levensmiddelenproducenten en aankomende food professionals te motiveren om gezondere en duurzamere producten te maken. En dat blijft het centrum doen, zegt Feunekes, ook al klinkt soms kritiek dat het de oren te veel laat hangen naar de industrie. Het gaat hierbij om een kleine groep zeer luidruchtige criticasters en Feunekes ziet er niets in deze groep tegemoet te komen met een activistischer aanpak. 'We zijn geen lobby, *naming and shaming* past niet bij ons.' Toch stelt Feunekes dat het Voedingscentrum niet terugdeinst om ongezonde acties te veroordelen. Zo sprak het centrum zich publiekelijk uit tegen snoepautomaten in bijvoorbeeld ziekenhuizen en bussen.

OBESOGENE LEEFOMGEVING

De meeste gezondheidswinst voor de Schijf van Vijf is te boeken bij de groepen die nu slecht worden bereikt: laagopgeleiden en mensen met een laag inkomen. Volgens Aarts moet je juist hier de netwerken en gemeenschap opzoeken. 'Je kan niet meer bepalen wat voor een groep goed is. Je moet die mensen betrekken zodat zij jou kunnen vertellen wat ze nodig hebben om goede keuzes te maken.' Edith Feskens, hoogleraar Voeding en gezondheid in de levenscyclus, aan Wageningen Universiteit, heeft veel ervaring met interventies in deze groep. Zij merkt dat mensen snakken naar praktische handvatten. 'Je moet niet alleen een Schijf van Vijf laten zien, maar echt aan de slag gaan.' Dat kan heel basaal zijn, zoals mensen rondleiden door de supermarkt, aanwijzen wat ze het beste kunnen kopen en vertellen hoe ze dat klaar moeten maken.

Toch denkt Feskens dat je mensen het meeste plezier doet door hun sociale omgeving te veranderen. 'Onderzoek laat zien dat we elke dag aan 70 tot 100 voedselverleidingen blootstaan. Je kunt daar lang weerstand aan bieden maar op een gegeven moment is het op.' Feskens vindt dat het Voedings-

centrum moet ijveren voor een minder obesogene leefomgeving. 'Denk aan restricties op voedingsreclame of zelfs het afschaffen van kin-derreclame.'

GEEN REVOLUTIE

Toch zal de nieuwe Schijf van Vijf de revolutie niet gaan prediken, zegt Feskens. En dat is misschien maar goed ook. Het Voedingscentrum gaat er prat op niet mee te gaan in hypes en die terughoudendheid is deel van de kracht. 'In een wereld vol voedingsverwarring, kun je er vanuit gaan dat wat je bij het Voedingscentrum leest, klopt.' Uit een recent onderzoek van GfK blijkt dat de meerderheid van de Nederlanders dat ook vindt. Een ruime meerderheid ziet de Schijf van Vijf als voornaamste bron van voedingskennis en zit niet te wachten op voedingshypes of -goeroes. Verwacht in maart dan ook geen dramatische transformatie van de Schijf van Vijf, zegt Feunekes. Ons land wordt misschien diverser, digitaal, 'hipper' en anders, maar de Schijf van Vijf, die blijft. ⑥

VOEDINGSREGELS

Afgelopen 4 november werden in Den Haag de nieuwe Richtlijnen goede voeding gepresenteerd. Deze regels zijn opgesteld onder leiding van Daan Kromhout, emeritus hoogleraar Volksgezondheidsonderzoek aan Wageningen Universiteit.

Op resource-online.nl lees je alles over deze nieuwe regels en over het levenswerk van Daan Kromhout.

EDITH FESKENS HOOGLERAAR VOEDING EN GEZONDHEID IN DE LEVENSCYCLUS

FOTO: HILGO GOUDSWAARD

BEWEEG VOLDOENDE

DIWALI

Het Hindoeïstische festival van het licht, Diwali, werd zaterdag 7 november gevierd bij de International Student Organisation Wageningen (ISOW). Eerst staken mannen en vrouwen telkens in drietalen kaarsen aan op een altaar. Daarna gingen ze met een vlam de zaal rond, waarbij bezoekers hun handen over de vlam haalden en daarna over hun hoofd. Na een ceremonie met rijst en rode stippen op het voorhoofd werd er gegeten, opgetreden en gefeest. Deze vrouwen kijken naar een dansvoorstelling. Op resource-online.nl staat een hele serie foto's van de Diwali-viering. KG / foto Sven Menschel

Wereldhandel snakt naar uniforme gm-regels

De Europese Unie en de Verenigde Staten willen vrij met elkaar handelen. Groot vraagstuk daarbij is hoe je voorkomt dat genetisch gemodificeerd voedsel en veevoer in aanraking komen met gm-vrije handelswaar. Uniforme regels zouden helpen, maar die lijken voorlopig nog ver weg.

tekst: Albert Sikkema

Net nu de onderhandelingen over vrijhandelsverdrag TTIP tussen de EU en de VS in volle gang zijn, organiseert Wageningen UR een congres over een potentiële splijtzwam in die onderhandelingen: het naast elkaar bestaan van voedselketens met en zonder genetische modificatie (gm). Centrale vraag is hoe economische grootmachten hun voedselbeleid binnen het handelsverdrag op dit punt op elkaar kunnen afstemmen. Een netelige kwestie, want op gm-gebied lopen de meningen uiteen. Niet alleen tussen de VS en Europa, ook binnen de EU.

Twee weken geleden wees het Europees parlement nog een voorstel af van de Europese Commissie om EU-landen voortaan zelf te laten bepalen of ze import van gm-voedsel en -veevoer toelaten. Ruud Tijssens, directeur bij Agrifirm Group en voorzitter van de Europese federatie van veevoerproducenten FEFAC, is blij met die afwijzing. Agrifirm heeft diverse veevoerfabrieken in Nederland, Duitsland en België en moet er niet aan denken dat er per land weer verschillende regels komen voor de import van diervoeders. Door de afwijzing is de gemeenschappelijke Europese markt bovendien voorlopig gered.

MARKTVERSTORING

Tijssens is echter niet gerust op de afloop, want de EU-landen blijven tot op het bot verdeeld over de acceptatie van gm-gewassen. De politieke discussie over genetische modificatie zit al jaren op slot. Als gevolg slaagt de EU er bijvoorbeeld niet in om de toelatingsprocedure van allerlei nieuwe genetische variëteiten af te ronden en ontstaan er stuwmeren aan aanvragen en verstoringen op de wereldmarkt.

De Europese politieke discussie over genetische modificatie zit al jaren op slot

Europese veevoerproducten hebben daar last van. Dat bleek enkele jaren geleden, toen de Europese veevoersector interesse toonde in de grondstof DDGS, een eiwitrijk restproduct van de productie van bio-ethanol uit voornamelijk gm-maïs. Die maïs was nog niet toegelaten door de EU. Het gm-voer werd al wel verscheept naar andere delen van de wereld, maar in de EU gold een zerotolerancebeleid. Dat speelde de handelaren parten, omdat er altijd wel een

beetje veevoer in de vrachtschepen achterblijft. Toen een partij DDGS om die reden werd afgekeurd, vonden de handelaren de invoer van DDGS in Europa een te groot risico. Ze moesten in plaats daarvan dure tarwe aankopen. Tijssens: 'De fabrikanten hebben die meerkosten verrekend in een hogere voerprijs voor veehouders.'

Even voor de goede orde: FEFAC is niet voor of tegen genetische modificatie. Tijssens: 'Wij bedienen de markt. Er zijn in de EU consumenten die tegen gm zijn en er zijn consumenten die gm geen probleem vinden. Voor beide consumentengroepen zijn er commerciële voerketens beschikbaar. Die marktsegmenten bestaan.'

LABELS

Het naast elkaar bestaan van deze gm- en traditionele voedselketens staat centraal tijdens de internationale conferentie 'Coexistence in International Trade', die tussen 17 en 20 november plaatsvindt in Amsterdam. Internationale wetenschappers en bedrijfsmanagers bespreken daar hoe je de regelgeving in voedselketens kunt stroomlijnen. En dan gaat het niet zozeer om vermindering van het aantal regels, zegt de Wageningse econoom Justus Wesseler, medeorganisator van het congres, maar om harmonisatie. Want als iets de internationale handel belemmert, dan zijn het de verschillen in regelgeving per land.

In de EU moeten voedselabrikanten bijvoorbeeld met labels op de verpakking aangeven of er gm-voedsel in hun producten zit, in de VS niet. Maar de Europese bedrijven hoeven het niet te melden als melk, kaas en vlees van gm-komaf zijn. Onder druk van actiegroepen begint dit nu een kwestie te worden en zie je Europese voedselproducenten kleur bekennen, signaleert Wesseler. Zo verkochten de Britse supermarkten Tesco en Sainsbury enige tijd alleen kippenvlees zonder gm-soja. Ze kwamen daar echter van terug toen ze de hogere kosten van het niet-gm-voer niet terug konden verdienen.

Dit demonstreert dat de Europese supermarkten in de praktijk vaak het aanbod aan gm-producten bepalen. In de VS is dat niet anders. Hoewel het algemene beeld is dat de VS pro-gm is, is de werkelijkheid genuanceerd. Bijna alle veevoer is gm en er zit veel gm-maïs in het voedsel, maar er wordt geen gm-tarwe verbouwd. Er is een gm-aardappel ontwikkeld, maar die wordt ook nog niet verbouwd, mede omdat marktleider McDonald's bezorgd is dat de consument geen gm-frietjes wil. Bovendien zijn de Amerikaanse regels voor het testen van de veiligheid van gm-gewassen voor mens en milieu, al even uitgebreid als in Europa.

WELVAARTSWINST

De TTIP-overeenkomst met de VS zal dan ook niet snel leiden tot lagere eisen aan de voedselveiligheid, vermoedt Wesseler. Vergelijkbare eisen, dat zou heel mooi zijn. Wesseler: 'Als we met de VS afspreken dat we de veiligheid van gm-voedsel op dezelfde manier controleren en bijvoorbeeld de CO₂-emissies van auto's op dezelfde manier meten, dan levert dat welvaartswinst op, ook als je kiest voor de strengste test. Uit Duits onderzoek kwam dat harmonisatie van de regelgeving met de VS de Duitse bevolking 5 procent welvaartsgroei oplevert.'

Ook Europese veevoerfabrikanten snakken naar eenduidige regelgeving. Tijssens: 'Als we nu een nieuwe premix op de Amerikaanse markt willen brengen, moeten we in elke Amerikaanse staat met een andere regionale distributeur in zee. Van dat soort transactiekosten willen we af.' ⁸

International conference 'Coexistence in International Trade', 17-20 november in Amsterdam. Zie www.wageningenur.nl/gmcc2015.

Marktleider McDonald's is bezorgd dat de consument geen gm-frietjes wil

Gebouwtje vol ondernemerschap

In een hoekje van de campus komen dagelijks ondernemende studenten en pas-afgestudeerden bij elkaar. Bij StartHub Wageningen vinden ze sinds een jaar een plek om bedrijfjes op te richten. Met vallen en opstaan. 'Je bent niet meteen Bill Gates.'

tekst: Ton van den Born / **foto:** Sven Menschel

Sanne maakt een foto van een doos met gezonde snacks. Sander verpakt zaden voor verzending en Jacob heeft zich even teruggetrokken op een relaxstoel. Zijn ogen dicht, oordopjes in. Dit is de StartHub, een gebouw met twintig werkkamertjes en een algemene ruimte waar ondernemingen van studenten en net-afgestudeerden van de grond komen. Bedrijfjes met namen zoals Bio

Innovations, BoxBites, Quente en OnsZaden.

'Hier versterk je elkaar', zegt masterstudent Management, Economics and Consumer Studies Thomas van den Boezem. Hij heeft aan de wieg van BoxBites gestaan, een bedrijfje dat gezonde snackpakketten samenstelt en dat een jaar geleden de eerste bewoner van StartHub was. 'Nu help ik StartHub met het opzetten van de programmering en ik maak studenten wegwijs.'

Thomas heeft volop plannen voor ondernemingen of uitbreiding van ondernemingen. 'Als je eenmaal het StartHub-virus hebt, dan gaat dat vanzelf. Mijn ideeëngenerator staat voortdurend aan.' Niet dat al die vernieuwende gedachten tot winstgevendende ondernemingen leiden. Een groot pluspunt van de StartHub is juist dat beginnende ondernemers leren hun ideeën goed te beoordelen, zegt Thomas. 'Is het haalbaar, maakbaar, betaalbaar? Zeker 90 procent van de ideeën wordt niet uitgevoerd, bijvoorbeeld omdat het al bestaat of omdat je er gewoon niet aan toekomt.'

SUCCESVERHAAL

'Het is fijn om een soort van collega's te hebben', zegt Sander Onsman, terwijl hij verder gaat met zaden inpakken. Hij is eigenaar van OnsZaden, een bedrijf dat zaden verkoopt van tropische tuin- en kamerplanten. 'Je kunt met anderen schakelen.' Want, vertelt hij, onderne-

men is een continue zoektocht. 'Wie is je klant? Wat is je aanpak?' StartHub biedt geen pasklare antwoorden op deze vragen, wel ondersteuning en hulp.

Die hulp komt behalve van collega-ondernemers onder meer van 'incubation manager' Janet de Jong. Ze toont de algemene ruimte, een soort van dorpsplein voor iedereen die bij StartHub betrokken is. Hier zijn eens in de drie weken workshops, bijvoorbeeld over onderhandelen of het maken van een businessplan.

Vanavond is er een presentatie van United Wardrobe. Het is een succesverhaal over Wageningse studenten die een bloeiende onlinehandel in tweedehands kleding hebben opgezet. Iedereen die nieuwsgierig is naar hun aanpak – hun 'geheim' – is welkom om te komen luisteren. 'Alles is laagdrempelig', zegt De Jong. 'We willen dat studenten binnendruppelen en ons weten te vinden. Dat ze denken: dat gebouwtje daar aan het einde van de campus, dat is ondernemerschap.'

'In StartHub zijn we allemaal met vergelijkbare avonturen bezig'

Beginnende bedrijfjes van de zolderkamer-tjes halen om ze meer kansen te geven, dat is in een notendop de missie van de StartHub, zegt De Jong. 'Het is niet eenvoudig om alles in je eentje te doen. Zoek een partner, adviseren we. Dat is misschien wel het belangrijkste wat ik doe: mensen aan elkaar koppelen. Dan zoekt iemand bijvoorbeeld een partner met een vrachtwagen of een specialist in mariene biologie.' StartHub wil dan ook graag dat mensen open source werken. 'Dat je niet alles afschermt, maar anderen bij het proces betreft.'

IEDEREEN GELIJK

Sanne Vreede probeert nog eens een ander perspectief voor de foto van de BoxBites-snacks. Ze wilde na haar studie aan Avans Hogeschool in

Breda iets met gezonde voeding doen en hoorde van het jonge bedrijfje. 'Kunnen jullie toevallig niet iemand gebruiken voor de marketing?', vroeg ze de ondernemers, die toen met z'n tweeën waren.

'We zijn een heel flexibel bedrijfje', zegt ze. 'We hebben eigenlijk alleen een plek nodig voor opslag en inpakken.' Die plek is de StartHub. Sanne is er elke dag van 9 tot 5 en dat bevalt haar zeer. 'Een leuke sfeer met jonge mensen.' Die zijn allemaal met vergelijkbare avonturen bezig. 'Iedereen is gelijk. Het voelde alsof ik in een familie kwam.'

Het loopt ook goed met de bestellingen, vertelt ze. De boxen met onder meer fruit- en notenrepen die het makkelijker moeten maken om gezond te snacken, vallen blijkbaar in de smaak. 'Laatst belde het RTL-programma Goede Tijden, Slechte Tijden. Die wilde de snacks als een toitoi voor de acteurs.'

FOUTEN MAKEN

Jacob Paul Bussmann, die uit zijn relaxstoel klimt, zit nog in een andere fase van het ondernemingsproces. Hij is bezig een bedrijf op te zetten rondom de sociale impact van klimaatverandering en gaat daar binnenkort voor naar Zuid-Afrika. Hij bereidt een pitch voor om een lening te krijgen. 'En ik praat hier met iedereen. We geven elkaar feedback op ideeën.' Want dat is wat hier gebeurt: informatie uitwisselen, brainstormen, kritische vragen stellen. Jacob: 'Er heerst een sfeer van business en onderneming, maar toch is het rustig en kalm. Voor mij is het de perfecte werkplek. Het belangrijkste is misschien wel dat je hier allemaal mensen hebt die in eenzelfde richting werken, gedreven mensen. Dat geeft energie. Je leert van

successen en mislukkingen. Zowel van die van anderen als van jezelf.'

'Je bent niet meteen Bill Gates, dat moet je je wel realiseren', zegt incubation manager De Jong. 'Een onderneming starten is vaak een kwestie van veel fouten maken. Vallen en weer opstaan. Dat is ook een ondernemersvaardigheid.' ®

Eigenaar Sander Onsman van het bedrijfje OnsZaden: 'Het is fijn om een soort van collega's te hebben.'

Sanne Vreede van BoxBites: 'Laatst belde GTST. Die wilde onze snacks als toitoi voor de acteurs.'

EÉN JAAR STARHUB

StartHub Wageningen viert op 18 november aanstaande zijn eerste verjaardag. Deze *student incubator* van Wageningen UR biedt ruimte, coaching, trainingen, financieel advies en vooral een netwerk aan ondernemende studenten en alumni (tot 3 jaar na afstuderen). Zes jonge bedrijfjes huren inmiddels een ruimte in het gebouw tegenover Rikilt. Daarnaast zijn er vier partners betrokken, zoals een technisch laboratorium en een financieel adviseur. StartHub kent ook *members*, nu zeventig

in getal, die voor 15 euro per jaar kunnen deelnemen aan workshops, een flexplek kunnen gebruiken of een business coach kunnen aanspreken. Een idee voor een onderneming is niet vereist, interesse voor ondernemerschap wel. Sinds 2009 is er in Wageningen ook een algemene *incubator* voor beginnende ondernemers: StartLife. Deelnemers hoeven geen binding te hebben met Wageningen Universiteit, maar het mag wel. Van de 120 starters die de stichting heeft geholpen, waren er 30 WU-student.

TEACHER OF THE YEAR: OUD-WINNAARS UITSLUITEN?

De stembussen voor de Teacher of the Year Award sloten op 6 november. Studenten konden opnieuw hun favoriete docenten nomineren. Dat levert vaak een longlist op vol 'usual suspects'. Moeten oud-winnaars worden uitgesloten om opkomend talent meer kans te geven?

tekst: Carina Nieuwenweg / illustratie: Henk van Ruitenbeek

Mieke Kleijn

Universitair docent

'Ik denk dat het goed is om oud-winnaars uit te sluiten, maar dan wel voor een beperkte duur. Een winnaar mag dan één jaar of twee jaren erna niet meedoen.' Dit maakt de wedstrijd dynamischer, met wisselende

kansen per jaar. Maar de uitsluiting moet niet voor altijd zijn. Na verloop van tijd worden de oud-winnaars weer toegelaten voor gezonde concurrentie. Bovendien is dat voor de oud-winnaar zelf ook leuker. Ik heb veel sympathie voor de prijs. Ik vind het goed dat docenten die het goed doen in het zonnetje worden gezet. Dat is toch een extra stimulans om als docent je beste beentje voor te zetten.'

Teun Fiers

VeSte-lid

'In mijn optiek is de Teacher of the Year Award geen populariteitsprijs: de stemmen van studenten bepalen "slechts" de longlist van 20 docenten. Daarna bepaalt de jury de shortlist van 5 docenten en de winnende docent op basis van interviews met de docenten. Eigenlijk houd de jury in deze interviews al impliciet rekening

met de eerder winnende docenten, omdat ze hun profiel goed kennen. Met meer van hetzelfde zal deze docent de jury niet kunnen overtuigen. **Uiteindelijk is het volgens mij erg belangrijk dat de mogelijkheid bestaat om een docent jaar na jaar uit te roepen tot Teacher of the Year.** Dan gaat het om uitzonderlijke gevallen, als een docent zich in het tweede jaar op een andere manier bijzonder manifesteert. De jury kan hiermee wel een krachtig signaal uitzenden. Twee keer winnen is immers nog veel bijzonderder dan eenmalig winnen.'

Martijn van Galen

Derdejaars Moleculaire Levenswetenschappen

'Als de Teacher of the Year-verkiezing alleen maar een competitie was om de beste leraren te belonen, zou ik geen reden zien om oud-winnaars te weren. In een competitie

vind ik het rechtvaardig dat de beste kandidaat wint, ongeacht het aantal keer dat die persoon eerder gewonnen heeft. Het doel van de Teacher of the Year-verkiezing gaat echter een competitie te boven. **De verkiezing is bedoeld om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. In dat opzicht is het beter om ieder jaar nieuwe docenten de kans te geven om deze onderscheiding te krijgen.** Aangezien winnaars vaak voordrachten houden over hun lesmethodes,

stelt dit ons in staat om meer verschillende, effectieve lesmethodes te evalueren. Bovendien zijn docenten die Teacher of the Year zijn geworden al gemotiveerd om het meeste uit hun colleges te halen. Zij hebben daarom niet de extra stimulans van deze verkiezing nodig om hun lesmethodes te verbeteren.'

Annemarie Zijlmans

Medewerker onderwijsontwikkeling

'Docenten moeten altijd mee kunnen doen en niet worden uitgesloten wanneer ze een keer gewonnen hebben. De award is immers bedoeld als motivator. Wat ik wel belangrijk vind, is dat er ook goed ge-

keken wordt naar wat voor soort vakken een docent geeft. **Ik kan me voorstellen dat een docent die les geeft in abstracte en moeilijke vakken minder snel hoog beoordeeld wordt.** Sommige vakken laten nu eenmaal minder makkelijk verschillende werkvormen toe. Het kan best zijn dat zo'n docent heel hard werkt om de leerdoelen te ha-

len, maar dat valt toch minder op. Als student ben je dan misschien meer gefocust op de inhoud en niet op hoe een docent het vak verzorgt.'

Dolf Weijers

Teacher of the Year 2013

'In eerste instantie, toen ik zelf de prijs won, dacht ik: ja, het zou best goed zijn om van het lijstje gehaald te worden om anderen meer kans te geven. Maar al snel bedacht ik me dat het de studenten zijn die een

keuze maken. **Als blijkt dat het vaak dezelfde docenten zijn die bovenaan het lijstje staan, dan doen zij kennelijk iets wat studenten waarderen.** Haal je die docenten vervolgens uit het lijstje, dan ontnem je studenten de kans om te laten zien wie zij als docent waarderen. Studenten moeten gewoon op hun favoriete docent kunnen stemmen. Het winnen van de award heeft mij veel bewuster gemaakt van de rol die ik als docent speel en dat het voor studenten echt uitmaakt hoe je de lesstof brengt.' ③

Bekijk filmpjes van oud-winnaars

op resource online.nl

Snel vinden: Teacher of the Year en video

Wagenings team wint adventurerace

Drie Wageningse studenten en een Delftenaar hebben de 21-uur durende Battle of the Sacs gewonnen, die afgelopen weekend plaatsvond rond Wageningen. Dat betekent dat de adventurerace voor studentenklisportverenigingen volgend jaar weer hier zal plaatsvinden.

Dat de race voor het tweede achtereenvolgende jaar in Wageningen zal zijn, is uniek in de elfjarige geschiedenis van de race. Tot nog toe werd de wedstrijd elk jaar ergens anders georganiseerd. 'Toen we hoorden dat wij de meeste punten hadden gehaald, dachten we wel even: oeps', vertelt winnaar Rony Nedkov, masterstudent Geo-information sciences. 'Twee van ons studeren komend jaar af en één van ons komt uit Delft, dus de eerste reactie was: hoe gaan we dat doen? Maar inmiddels kan ik niet wachten om de Bots te organiseren.'

Bots staat voor Battle of the Sacs, een adventurerace van 21 uur voor studenten van alle Nederlandse studentenklisportverenigingen. De race wordt elk jaar georganiseerd door de klisportvereniging die de vorige editie heeft gewonnen. Al rennend, fietsend, kajakkend en puzzelend moeten de studenten in teams

van vier door het landschap navigeren.

Volgens Patrick de Baat van Ibex, die de Bots dit jaar organiseerde, waren de deelnemers enthousiast over de verschillende etappes. 'Mensen vonden het geweldig dat we op het verste punt van de race een pontje hadden afgehuurd waarmee ze de Rijn konden oversteken.' Maar ook toeschouwers vonden het mooi om te zien. Zo wilde een nieuwsgierige boswachter op de foto met de studenten die 'zijn' bos doorkruisten, aldus Patrick.

De sleutel tot het succes voor het team van Rony was behendig navigeren. 'Je moet zelf bepalen hoe je van het ene checkpoint bij het andere komt. Daarbij is de lange route niet altijd langzamer. Op asfalt ga je sneller dan op een bospaadje, en de kans dat je verdwaalt, is kleiner.' Bovendien bestond zijn team uit 'vier fitte en heel sportieve jongens', waardoor ze tot het einde hard konden gaan. Al zat het niet de hele tijd mee. Rony: 'De ketting van mijn fiets is drie keer geknapt en van een van mijn teamgenoten lag het pedaal er de hele tijd af. We stonden tijdens die etappe om de haverklap stil, waardoor ik dacht dat we de winst wel konden vergeten.'

® LvdN

Het winnende team met van links naar rechts Jurjen Kamphuis, Erik Smid, Rony Nedkov en Damiano Luzzi.

Tijdens de 21-uur durende race werd er gerend, gefietst en gekajakt

FOTO'S: ERIK-JAN BIJLEVELD

Bindend studieadvies beïnvloedt uitval niet

De invoering van het bindend studieadvies (BSA) heeft de uitval niet meetbaar beïnvloed. Na het studiejaar 2014-2015 is 10 procent van de studenten met de opleiding gestopt, nagenoeg evenveel als vorig jaar.

Sinds een jaar heeft Wageningen

Universiteit een bindend studieadvies. Studieadviseurs hebben nu een middel om studenten aan te pakken die onvoldoende presteren, zodat ze niet jaren blijven doormodderen. Studenten moeten minimaal 36 punten hebben gehaald, anders worden ze verplicht te stoppen met de opleiding.

Dat de uitval gelijk is gebleven, betekent volgens onderwijsdirecteur Tiny van Boekel overigens niet dat het BSA geen effect heeft gehad. 'Het BSA werkte voor een aantal studenten als een stok achter de deur. In augustus leek het percentage uitvallende studenten namelijk hoger uit te vallen. Veel stu-

denten hebben dus een inhaalslag gemaakt.'

Van Boekel ziet dan ook geen reden om het BSA aan te scherpen. 'Het bindend studieadvies is niet bedoeld om laatbloeiers af te straffen, maar om studenten die duidelijk op de verkeerde plek zitten, weg te kunnen sturen.' ® LvdN

Student legt basis voor ecolabel cruiseschepen

Hij maakte een model om de CO₂-uitstoot van cruiseschepen te berekenen. Nu zit masterstudent Jasper Schlahmilch aan tafel met rederijen om zijn model toe te lichten. 'Ze willen straks natuurlijk geen rood ecolabel.'

Het rekenmodel is de uitkomst van een ACT-project (academic consultancy training). Een groepje studenten kreeg de opdracht om inzichtelijk te maken hoeveel CO₂ verschillende typen cruiseschepen uitstoten. De opdracht was bij hen belegd door Zeetours Cruises, marktleider in Nederland in de verkoop van cruisereizen. Dat bedrijf wil klanten namelijk een CO₂-compensatiemogelijkheid bieden, zoals dat ook kan bij vliegereizen.

'Zo'n regeling moet natuurlijk wel ergens op gebaseerd zijn', zegt Schlahmilch.

Samen met zijn groepsgenoten zocht hij voor 180 typen cruiseschepen uit hoeveel brandstof die verbruiken. 'Rederijen zijn niet open over hun brandstofverbruik – ze willen de concurrentie niet wijzer maken dan nodig. Maar op basis van het bouwjaar, het motorvermogen, de grootte van het schip en het aantal passagiers dat het gemiddeld vervoert, kun je wel een formule maken om het brandstofverbruik te berekenen', legt Schlahmilch uit. 'Er zitten natuurlijk aannames in die formule, maar het

model is gecheckt door Green Seats – het bedrijf dat CO₂-compensatieregelingen aanbiedt – en op dit moment is dit het beste wat er bestaat, zeggen ze.'

De studenten, die voor de studie geen cruiseschip van binnen zagen, hebben zich gebaseerd op literatuurstudies. Ze konden ook gebruikmaken van soortgelijke reken tools in andere landen. Tot op zekere hoogte. 'Die tools zijn helemaal niet transparant. Wij willen juist volledig transparant zijn.' Maar om te controleren of zijn berekeningen kloppen, vergelijkt Schlahmilch zijn resultaten wel met buitenlandse tools.

Eind oktober is het door studenten ontwikkelde model voorgelegd aan de rederijen. Die hebben nu de tijd om te reageren. 'We vragen ze om hun werkelijke brandstofverbruik aan ons door te geven. Misschien hebben ze zonnepanelen op het dak of varen ze zuiniger. Die informatie zit niet in het model.' Student Schlahmilch heeft aan zijn ACT-project dus een deeltijdbaan overgehouden. Hij zit tegenwoordig aan tafel met de grote rederijen om zijn berekeningen toe te lichten. 'Dat doet hij goed. We hebben alle vertrouwen in hem', zegt Marcel Veenhuizen, directeur van Zeetours. 'Hij hoeft natuurlijk geen on-

derhandelingen te voeren, maar hij kent het model beter dan wie ook.'

Schlachmilch ziet nog veel meer mogelijkheden. Naast een energielabel voor schepen, zou hij graag een label per zeereis willen ontwikkelen. 'Je zou namelijk ook nog kunnen kijken hoe rederijen tijdens een cruise omgaan met afval scheiding, waterzuivering aan boord of het transport van passagiers van en naar de haven.' Zeetours gaat dat voorlopig niet doen, meldt Veenhuizen, maar samen met de vereniging van reisorganisaties en de rederijen zou daar in de toekomst zeker naar gekeken kunnen worden, laat hij weten. **R KG**

Herfstbier en kerstmuts

Acht kelken herfstbier in acht verschillende cafés voor maar 10 euro, inclusief blije kerstmuts. Studenten kwamen woensdag 4 november massaal af op de jaarlijkse, feestelijke intocht van Dobbelpalm in het centrum van Wageningen. Op het terras van café De Kater (foto) streek een grote groep neer. Een kleine week eerder hadden de bierliefhebbers urenlang staan wachten voor café De Vlaamsche Reus, waar de kaartverkoop plaatsvond. Schaakspellen, klapstoeltjes, zitzakken, puzzelboekjes en thermosflessen kwamen eraan te pas. **B**

FOTO: REMO WORMMEESTER

BALLONNOLOGIE

Een ballon die je lek prikt, scheurt in twee stukken. Maar blaas je hem op totdat-ie knapt, dan krijg je veel meer stukken. Franse onderzoekers hebben onderzocht hoe dat komt. De eerste scheurt, de tweede barst. De hogere druk zorgt ervoor dat de scheur zich vertakt. Een high-speed camera laat het verschil zien. Waarom? Omdat het kan.

STRAF

Kinderen uit religieuze gezinnen zijn minder vrijgevig dan kinderen die niet gelovig zijn opgevoed. Ze zijn ook harder in hun oordeel over hoeveel straf iemand verdient. Dat blijkt uit internationaal onderzoek van de Universiteit van Chicago. Het maakt niet uit of de opvoeding christelijk of islamitisch is. Delen en vergeven? Praatjes vullen geen gaatjes.

AFGELEID

Een nieuw telefoonnummer onthoud je beter als er toevallig een mooie vrouw in je blikveld komt. Positieve afleiding helpt het leervermogen, stellen neurowetenschappers van de Universiteit van Illinois. Het effect is zichtbaar in hersenscans. Positieve emoties zijn het glijmiddel voor het geheugen.

PIJNLIJK

De meeste slaapwandelaars voelen geen pijn, zelfs niet als ze van de trap vallen en een been of arm breken. Dat ontdekten Franse artsen van een ziekenhuis in Montpellier. Acht van de tien slaapwandelaars die gewond raakten tijdens hun nachtelijke uitstapjes, werden niet wakker van de pijn. 's Ochtends wel natuurlijk.

Kledingbeurs voor het goede doel

Charity Chic. Onder die naam vond op 3 november een kledingbeurs plaats, georganiseerd door studentenraadspartij S&I. Zo'n 150 kledingstukken wisselden in Orion van eigenaar. De opbrengst, ruim 200 euro, gaat naar hulporganisatie Vluchtelingen onder Dak.

Als internationale studentenpartij wilde S&I een steentje bijdragen aan de opvang van vluchtelingen. Studenten konden hun oude kleren inleveren en van elk item dat verkocht werd, ging anderhalve euro naar het goede doel. De rest was voor de gever. Studenten leverden ruim duizend kledingstukken in.

Anne Walther van S&I. 'Van vluchtelingenorganisaties hebben we begrepen dat ze genoeg kleding

FOTO: AART-Jan VAN DE GLIND

hebben, maar een tekort aan andere dingen. Dan is het dus leuk en aardig om kleding te doneren, maar kun je beter geld geven.' Volgens Anne was het 'aangenaam druk'. Voor haar een reden om va-

ker een kledingverkoop te houden voor het goede doel. 'Het concept spreekt duidelijk veel studenten aan en er zijn meer dan genoeg bestemmingen voor het geld te bedenken.' **LvdN**

FOTO: SVEN MENSCHER

Buikdanseres in je kamer

Wageningse studentenkamers werden op 5 november omgetoerd tot kleine theaters. Het was de negende editie van Roomservice, georganiseerd door Studium Generale. Buikdanseres Amarah Ates

trad op in een kleine studentenkamer, waar de toeschouwers opeengepakt zaten op de bank en de grond. Met ongeveer 400 bezoekers was Roomservice volledig uitverkocht. 'Mensen bestelden

tickets vanuit het buitenland. Internationale studenten wilden er zo graag bij zijn dat ze zelfs naar Nederlandstalige shows gingen', aldus Wiebe Aans van Studium Generale. **TvdS**

AFLEVERING 60 - MORTIERSTRAAT 14B <<

Tekst
Astrid
Kruitwagen

Wat voorafing: Vera is bijzonder klef met haar vriendje Robby. Omdat hij nogal alternatief is, verandert ze zelf ook.

Bakkunst

‘Dat ruikt lekker’, riep Bianca uit toen ze de keuken binnenstapte. Vera en haar vriendje Robby keken verstoord op van een innig onderonsje. ‘Wat zijn jullie aan het maken?’ vroeg Bianca, hun blozende gezichten negerend.

‘Cake’, zei Vera.

De blik van Bianca gleed over het aanrecht, dat vol lag met kookgerei, en bleef hangen bij een klein plastic zakje. Ze liep ernaar toe en zag dat er nog wat groene blaadjes in zaten.

‘Aha...’, zei Bianca. ‘Ik weet al wat voor cake jullie aan het maken zijn!’

Ze keek hen vol spanning aan. ‘Mag ik ook proeven als het klaar is?’ ‘Natuurlijk!’ riep Robby uit. ‘Dat zal een relaxte zondagmiddag worden’, zei hij, knipogend naar Vera. Die keek hem even verbaasd aan, maar glimlachte toen. ‘Ik hoop niet dat je van plan was te gaan studeren vandaag?’

‘Wie wil de cake als eerste proeven?’, vroeg Robby even later. Bianca keek Vera aan. Nu het moment daar was, vond ze het toch een beetje spannend. Kennelijk zag Vera de aarzeling op Bianca’s gezicht en ze nam als eerste een hapje van de cake. ‘Heerlijk’, zei ze. Nu durfde Bianca ook. Ze nam een hapje. Het smaakte net als een normale cake. Vol spanning wachtte Bianca af. Dit had ze nog nooit gedaan.

‘Merken jullie al wat?’, vroeg ze even later nieuwsgierig. Vera keek Bianca aan, zag haar serieuze gezicht en begon te lachen. ‘Of we al wat merken?’ Haar aanhoudende lach werkte blijkbaar aanstekelijk, want nu kreeg Bianca ook de slappe lach. Langzaam begon ze zich anders te voelen, relaxter.

ILLUSTRATIES: KIM PETERSE

‘Wat is er zo grappig?’ Niemand had Filippo horen binnenkomen. Bianca wees op de cake. ‘Wil je ook een stukje?’ vroeg ze lachend.

Filippo overzag het drietal en probeerde de situatie in te schatten. Bianca die half onderuit op de bank lag, Vera die giechelend tegen Robby aangeleund zat en Robby die hem met een uiterst serieus gezicht aankeek. Hij grinnikte en nam toen ook een stuk cake.

‘Lekker hoor’, zei hij en ging afwachtend naast Bianca zitten. ‘Maar wat hebben jullie precies in die cake gedaan?’

Even was het stil. Toen keken Vera en Robby elkaar aan en begonnen te gniffelen. ‘Nou, uhm...’, zei Vera. ‘Merk je dat dan niet?’ Filippo schudde ontkennend zijn hoofd. ‘Dat moet dan wel heel bijzonder spul zijn geweest’, grapte hij. Hij stond op en liep schouderophalend de kamer uit. Langzaam kreeg Bianca in de gaten wat er aan de hand was. ‘Maar dat zakje dan?’, vroeg ze zwakjes.

‘Geloofde je dat nou echt...’, lachte Vera. ‘Dat was gewoon groene thee!’

Resource volgt de belevenissen in de Mortierstraat 14B

Wageningen heeft er weer topopleiding bij

Maar liefst vijftien van de negen-tien Wageningse bacheloropleidingen hebben het predicaat Topopleiding gekregen van de Keuzegids. De bacheloropleiding van Landschapsarchitectuur hoort nu ook bij de beste van Wageningen.

Waar studenten in Nijmegen, Utrecht en Amsterdam van vergelijkbare opleidingen mopperen over

de faciliteiten, werkvormen en de opleidingsinhoud, krijgt Wageningen royaal complimenten, ook van de experts. ‘Fantastisch, wat een goed nieuws’, reageert opleidingsdirecteur Jan Philipsen. ‘Dit is echt een blijk van waardering voor de docenten, die veel energie stoppen in het maken van goede vakken.’

Vergeleken met vorig jaar zijn de Wageningse studenten meer tevreden over de studielast en de in-

formatievoorziening. Volgens Philipsen heeft dat laatste te maken met de mate waarin de mening van studenten meegenomen is bij de reconstructie van de opleiding. Zowel de bachelor als de master van Landschapsarchitectuur en ruimtelijke planning zijn de afgelopen tijd op de schop gegaan, en de studenten zijn intensief betrokken bij dat proces.

Philipsen kijkt nu met belang-

stelling uit naar het verschijnen van de Keuzegids voor masteropleidingen, in mei. De beoordeling van de master van Landschapsarchitectuur en ruimtelijke planning was, voor Wageningse begrippen, meerdere jaren aan de lage kant. ‘Er is veel energie gestoken in het verbeteren van de faciliteiten en het curriculum.’ **LvdN**

Zie ook het bericht op blz. 6

>> FEESTEN

De beste feesten volgens Wageningen Uitgaans Promotie. Voor alle feesten, check www.wageningenup.nl.

KSV FRANCISCUS - 7SINS PRESENTS: PUT YOUR MASK ON

Donderdag 12 november van 22:30 tot 05:00

Een gemaskerd bal. Nou ja, zoiets dan. Een feest waarop je onherkenbaar met een masker rondloopt. Het is een 7Sins-feest bij KSV Franciscus. Deze open feesten zijn altijd een succes. We verwachten wel dat het erg warm zal zijn met een masker op, dus houd het subtiel. Met een groot masker op is het bovendien niet erg handig drinken. Misschien is het een goed idee om ook een rietje mee te nemen.

HET GAT - SEXY IN BLACKLIGHT

Donderdag 19 november van 23:00 tot 04:00

Biologica heeft haar 23ste dies. Kom dit vieren

op hun open feest in Het Gat. Er zullen blacklights zijn, dus trek iets aan dat lekker oplicht in het donker. En het mag best een beetje sexy zijn. Gratis entree en gratis gadgets, genoeg redenen om op avontuur te gaan in het donker!

HET GAT - SINTEGRAND

Donderdag 26 november van 23:00 tot 04:00

Integrand geeft maar één keer per jaar een open feest, maar dan doen ze het ook wel met een goed. Sintegrand is ondertussen een fenomeen in Wageningen en zal ook dit jaar weer druk bezocht worden. Lekker met pepernoten gooien en gek doen in je gouden-, regenboog- of zwartepietenoutfit.

>> HET ECHTE WERK

‘MENSEN KWAMEN NIET NAAR DE INSPRAAKAVONDEN’

Wie? Ineke van Kapel, masterstudent Landschapsarchitectuur

Wat? Thesis over duurzaam toerisme

Waar? Sint Eustatius

‘Sint Eustatius is sinds 2010 een speciale gemeente van Nederland en heeft de ambitie om meer duurzaam toerisme te ontwikkelen. Mijn thesis was deel van een groot masterplan en omvatte twee doelen. Ten eerste moest ik een kustzone ontwerpen voor het grootste zeestrand op het eiland, waar toerisme mogelijk is. Dit ontwerp moest er rekening mee houden dat de kust en de klif eroderen, dat er weinig ruimte is en dat Oranjestad zelf ook kan bijdragen én verdienen aan dit toerisme. Ten tweede moest ik helpen de bevolking te betrekken bij de inrichting van duurzaam toerisme op hun eiland. Dat was heel lastig, want mensen kwamen niet naar de inspraakavonden.

Het eiland is vrij Amerikaans. Sinds er tv en airco zijn, blijven veel eilandbewoners graag binnen. Iedereen gebruikt de auto om zich te verplaatsen. Als ik met vrienden aan het wandelen was, werd ons onderweg heel vaak een lift aangeboden, met het idee dat we vast geen vervoersmiddel hadden.

Op een van deze wandelingen heb ik met een paar andere studenten een slapende vulkaan beklommen. Dat was echt heel gaaf en het was ook best spannend om op een vulkaan te staan. We konden zelfs de krater in. Die was helemaal begroeid met bananenbomen en andere tropische planten. Heel anders dan het kale gesteente dat je normaal in een krater verwacht.

Iedereen op Sint Eustatius begroet elkaar en deze positiviteit blijft hangen, waardoor je er zelf ook aan meedoet. Ik ben door een aantal mensen uitgenodigd om op vrijdagavond mee te gaan naar de karaoke. Dat is een hele populaire activiteit; het hele dorp komt dan bij elkaar om te zingen. Op een gegeven moment hoorde ik muziek die ik herkende. Bleek het dat ze André Hazes volop aan het meezingen waren. Eenmaal terug in Nederland miste ik de vriendelijkheid en laid back-houding wel. Veel Nederlanders lopen altijd te zeuren dat alles zo langzaam gaat, maar dat is toch helemaal niet nodig! AJ

FOTO: CFOR

MEANWHILE IN... <<

Ondertussen in... Indonesië

In het nieuws: In Indonesië woeden al maanden bosbranden. Door extreme droogte is de situatie lastig onder controle te krijgen. De regen die nu valt, kan grote schade aan ecosystemen en de volksgezondheid niet meer voorkomen.

Commentaar door Windy Mulia Liem, Masterstudent Voeding en gezondheid

'Ieder jaar zijn er bosbranden in mijn land tijdens de droge zomer. Deze ontstaan doordat boeren bebost gebied in brand steken om zo meer landbouwgrond te creëren. Dit jaar is de zomer extreem droog. De bosbranden hebben vrij spel en de autoriteiten krijgen ze niet onder controle. Ook de veengronden vatten vlam. Dit zorgt voor heel veel rookvorming. Gelukkig regende het afgelopen week, maar de schade is enorm. Een half miljoen Indonesiërs hebben last van ademhalingsproblemen en twee miljoen hectare bosgebied brandde af op Borneo, Sumatra en de Papua-eilanden. Dit is het leefgebied van de orang-oetang en andere bedreigde diersoorten. Kinderen konden door de rook maanden niet naar school en zitten nu met een leerachterstand. Zelf heb ik nooit bosbranden van zo dichtbij meegemaakt.

Toen ik de hartverscheurende beelden op televisie zag, kon ik niets anders doen dan de slachtoffers van deze ramp helpen. Zeker de kinderen, want zij zijn de meest kwetsbare groep. Zonder goede medische hulp kan de rookinademing leiden tot groei- en andere gezondheidsproblemen.

Afgelopen week heb ik met een aantal andere studenten een geldinzamelingsactie opgezet voor de slachtoffers. Het lunchconcert waarmee we geld ophaalden vond plaats in Forum. Ik waardeer enorm hoe iedereen meeleeft met de slachtoffers. Tijdens het concert waren er mensen met verschillende nationaliteiten die allemaal iets wilden doen. Sommige van hen hadden zelfs nog niet van de ramp gehoord. Ik hoop dat ook in de toekomst bij omstandigheden als deze mensen zich niet alleen afvragen waarom, maar ook hoe. Hoe is het om zelf slachtoffer te zijn en hoe kunnen we deze mensen helpen?' **LdP**

Filmpje lunchconcert
Kijk op resource-online.nl.

Trefwoorden: Indonesische studenten

IEDERE 2 WEKEN

RESOURCE IN DE BUS?

**KIJK OP RESOURCE-ONLINE.NL
EN NEEM EEN ABONNEMENT!**

Renkum 0317-313521
www.everts-weijman.nl

afspraak = afspraak
In alle 4 seizoenen houden
wij uw tuin duurzaam en
groen

Wij verzorgen het
ontwerp, de aanleg en
het onderhoud van uw
duurzame en levende
buitenruimte.
Bel ons vandaag nog
voor uw tuinvragen en
tuinplannen

CineMec

Laan der Verenigde Naties 150
www.cinemec.nl / 0900 - 321 0 321

**HUNGER GAMES
MARATHON**

**A PERFECT
DAY**

**A TRIBUTE
TO SINATRA**

DONDERDAG AVOND
€3 STUDENTEN KORTING

MET BENICIO DEL TORO
EN TIM ROBBINS

10 TOP ARTISTEN MET
THE METROPOLE ORKEST

Halloween in China

In zijn laatste vlog laat Derek zien hoe in Shanghai Halloween wordt gevierd. Bekijk het filmpje op resource-online.nl.

(SNEL VINDEN --> TREFWOORD VLOG)

RESOURCE-ONLINE.NL

mededelingen

WU'R going to Paris

In December 2015, the global climate summit (COP 21) will take place in Paris. On November 29th, people from around the world will gather in Paris to march and raise their voices to ask for climate justice. 'WUR going to Paris', a student initiative, is joining this historic event for the weekend. They are organising transportation and accommodation. Join them on Facebook.

Gezocht: Student-assistenten

We onderzoeken de motivatie van burgers om tijd in het Haagse bos door te brengen. Lijkt het je leuk om hieraan mee te werken en heb je affiniteit met de natuur? Het is een mooie ervaring en je krijgt bovendien € 15 per uur. Info: andries.richter@wur.nl.

Zingen? The Bells van Rachmaninoff!

Heb je het al gehoord? Het Wageningen Symfonie Orkest & Het Andere Koor gaan The Bells uitvoeren. Dit magistrale werk voor koor en orkest wordt zelden uitgevoerd, dus het is een unieke ervaring om hieraan deel

te nemen. Er zijn nog plaatsen vrij voor tenoren en bassen. Doe mee, you only live once. Concerten op 15 en 17 april 2016. Repetities gemiddeld eens in de drie weken op zaterdag of zondag. Contact: info@hwsok.nl.

WWW.HWSOK.NL

Invitation for the crash course on WU Education: Governance, Policy and Organisation

Lecturer: prof. Tiny van Boekel, Director of the Education Institute (OWI) and Dean of Education. The course (one evening) addresses four issues. The first one is on governance and organisation of WU, the second one on funding of courses and other financial issues, the third one on main agenda items of Programme Committees (the annual Education Modification Cycle, the Education and Examination Regulations and the accreditation of study programmes, including the internal quality assurance system) and the fourth one is on tasks, responsibilities and authorities of a Programme Committee and its members. Date and venue: 18 November, 19.30-22.00 hrs., VIP rooms O31-O34, Forum building. Next courses are scheduled on

January 20 and April 20. Subscribe: Marita.Kleffen@wur.nl

Maak kennis met Showband Irene in Ede

Ben jij koperblazer of slagwerker en houd je van show? Schuif dan aan bij de 45 enthousiaste leden van Showband Irene voor een avond muziek op niveau tijdens de play-in op woensdag 25 november van 19.45 tot 22.00 uur, Peppelensteeg 12, Ede. Meld je aan via play-in@irene.nl en ontvang de muziek via de mail. Er is een beperkt aantal leeninstrumenten beschikbaar.

WWW.IRENE.NL

Hibhoppers Wageningen

Bewegen is gezond, ook voor mensen met hartproblemen. Speciaal voor hen is er in Wageningen de sport- en spelgroep van Stichting de Hibhoppers met een verantwoord en gevarieerd programma. Zowel op maandagochtend als op woensdagavond wordt er in de gymzaal in de Nude met groot enthousiasme gesport en onderhoud gepleegd aan de lichamelijke conditie. Ook inwoners van de naburige gemeenten zijn van harte welkom.

WWW.HIBHOPPERS.NL

Johanna Naberprijs 2016

De prijs wordt uitgelooft voor de meest originele en vernieuwende MSc-afstudeerscriptie op het gebied van vrouwen- of gendergeschiedenis. De winnaar ontvangt een bedrag van € 500 en krijgt de gelegenheid om een artikel te schrijven voor het tijdschrift *Historica*. Is je scriptie afgerond tussen 1 december 2014 en 1 december 2015? Dien je scriptie in vóór 6 januari 2016.

WWW.ATRIA.NL

Bladmuziek / muziekinstrumenten lenen

De muziekbibliotheek van de Van Uven Stichting biedt bladmuziek, zangpartituren en muziekliteratuur. De zeer bijzondere stukken kunnen door studenten worden ingezien, gekopieerd en uitgeleend. Je kunt ook lenen via het internet. Daarnaast leent de stichting ook muziekinstrumenten uit. Openingstijden bibliotheek: elke derde donderdag van de maand van 20.00 tot 22.00 uur. Locatie: Generaal Foulkesweg 1A, Wageningen.

WWW.VANUVEN.NL

agenda

donderdag 12 t/m woensdag
25 november

FILMS VOOR STUDENTEN

Bij filmhuis Movie W kun je genieten van de volgende films: Mia Madre, een drama met humor en verdriet over het verlies van een moeder; Victoria, een avontuur in Berlijn dat een nachtmerrie wordt; The Wolf-pack, een verhaal over zes broers die geïsoleerd opgroeien en alleen speelfilms zien; Slow West, een vernieuwende western waarin een jongen zijn geliefde zoekt in het Wilde Westen en tenslotte Inhabit, een documentaire over permacultuur, een ecologische visie op de wereldvoedselproblematiek. Locatie Movie W: Wilhelminaweg 3A.

WWW.MOVIE-W.NL

donderdag 12 november, 19.00-22.00 (NL)

YOUNG KLV TRAINING: ZIE JE OP TEGEN HET SCHRIJVEN VAN JE SCRIPTIE?

Volgens het studentendecanaat ben je niet de enige die hiermee worstelt. De ervaren trainer Geraldine Sinnema en een studieadviseur geven deze avond informatie waar je werkelijk wat aan hebt en die je verder brengt. Als er eenmaal een handige overzichtelijke indeling van het omvangrijke project is gemaakt, heb je de grootste barrière genomen. Dus als je vastgelopen bent of je ziet het even niet zitten, meld je dan aan via www.klv.nl en kom naar Impulse, Wageningen.

Thursday 19 November, 19.45
LIVE STAGE MARNIX PRESENTS...
GORDIE TENTREES & JAXON
HALDANE (CAN)

Cordie is a singer-songwriter and Jaxon is a composer, singer songwriter and multi-instrumentalist. Both are from Canada. At first a short intro by Jaxon and then they play as a duo. Admission €12. Booking in advance through mail: reservering@lifestagemarnix.com. Venue: Café de Bospoort, Bospoort 1, Ede.

WWW.LIVESTAGEMARNIX.COM

Wednesday 18 November,
20.00-22.00

DOCUMENTARY 'THE GARDEN' & AFRICAN DINNER (PART OF

GRASSROOTS SCIENCE)

From the ashes of the L.A. riots arose a lush, 14-acre community garden, the largest of its kind in the United States. Now bulldozers threaten its future. 'The Garden' is a three times Best Documentary Award winner! Afterwards there is time for discussion. Venue: Building with the Clock, Generaal Foulkesweg 37, Wageningen. If you'd like to join the African Dinner: sign up before 15 November ruw@wur.nl. Grassroots Science Wageningen is a collaboration between RUW Foundation, Otherwise and Boerengroep. Four times a year we organise a series of activities about socially driven initiatives that tackle global problems. The November's theme is activism.

WWW.STICHTINGRUW.NL

zondag 22 november, 15.00

BLUESBAND FLAVIUM IN LOBURG LIVE

Eigenlijk hoeft deze band geen introductie; ze ontvingen dit jaar de Dutch Blues Award. Bluesklassiekers 'Nightlife' en 'Nobody knows you when you're down and out' bezorgden de band noteringen in de hitlijsten. Wie denkt dat blues vrij statisch is, zal deze middag worden verrast want de band swingt als geen ander. Spetterende solo's, aangevuld met blue(s) notes, zeer fanatieke treinen blues, het komt allemaal langs tijdens het optreden. Locatie: Café Loburg, Molenstraat Wageningen.

WWW.FLAVIUM.NL

Monday 23 – 26 November
FOOD4ALL FESTIVAL, 4TH EDITION

Join us for an interesting selection of documentaries, inspiring lectures and a delicious FoodWaste dinner. Different events, on different locations in Wageningen, such as the lecture on restoration agroforestry by permaculture expert Mark Shepard. Shepard runs New Forest Farm which is considered to be one of the most ambitious sustainable agriculture projects in the USA. The Food4All festival is meant to highlight the problems of our food system from a human rights based perspective, while at the same time promoting hopeful alternatives. Organized

by: OtherWise, together with FIAN Netherlands, ILEIA, RUW Foundation and Toekomstboeren.

WWW.ST-OTHERWISE.ORG

woensdag 25 november

12.30-17.15 uur

VHL: MIDDAGSYMPOSIUM

'VEERKRACHTIGE

VOEDSELANDSCHAPPEN'

Met sprekers Paul Opdam, Willem Ferwerda en Wouter van Eck, workshops en posterpresentatie.

Locatie: Hogeschool Van Hall Larenstein, Larensteinselaan 26a in Velp.

WWW.HOGESCHOOLVHL.NL/AGENDA

Thursday 26 November,

19.00-22.00

YOUNG KLV LECTURE: TO DO A PHD, PLEASURE OR BURDEN? (EN)

A PhD program will take up to four years. Many students doubt if they should go for a PhD or not. For those in doubt join the lecture and learn about the basic requirements, selection procedures and the common career path of a PhD. Arthur Mol, rector magnificus will tell you all the ins and outs of doing a PhD. Furthermore the rector and two current PhD students will share their experiences and view on the trajectory. Venue: Triton – StartHub, building 119.

WWW.KLV.NL

Deadline indienen: één week voor
verschijningsdatum (max. 75
woorden). Mail: resource@wur.nl

Nu in de boekhandel en webshops:
(ook als eBook)

De sociale dimensie
van de opwarming

Nijssen & Walter

We dreigen te stranden op
klimaat. Maar zijn verdeeld.
Welke aanpak brengt ons op
één lijn en mobiliseert alle
krachten?

colofon

Resource is het magazine en de website voor studenten en medewerkers van Wageningen UR. Resource magazine verschijnt tweewekelijks op donderdag.

Redactieadres

Akkermaalsbos 14, 6708 WB Wageningen (Nexus, gebouw 117, bode 31).
Postbus 409 6700 AK Wageningen.
Secretariaat: Thea Kuijpers,
resource@wur.nl, 0317 484020
Website: www.resource-online.nl.
ISSN 1389-7756

Redactie

- Edwin van Laar (hoofddirecteur)
edwin.vanlaar@wur.nl, 0317 482997
- Lieke de Kwant (eindredacteur)
lieke.dekwant@wur.nl, 0317 485320
- Roelof Kleis (ecologie, sociale wetenschappen, economie)
roelof.kleis@wur.nl, 0317 481721
- Koen Guiking (webredacteur)
koen.guiking@wur.nl, 0317 488190
- Linda van der Nat (studenten, onderwijs)
linda.vandernat@wur.nl, 0317 481725
- Rob Ramaker (voeding, visserij)
rob.ramaker@wur.nl, 0317 481709
- Albert Sikkema (plant, dier, organisatie)
albert.sikkema@wur.nl, 0317 481724

Aan Resource werken mee

Guy Ackermans, Jeroen Bok, Ton van den Born, Alexandra Branderhorst, Susie Day, Stijn van Gils, Aart-Jan van de Glind, Clare McGregor, Yvonne de Hilster, Hoger Onderwijs Persbureau, Milou van der Horst, Amy Jansen, Nicole Janssen, Iris Keizer, Jan-Willem Kortlever, Sander de Kraker, Kito, Hilde de Laat, Sven Menschel, Carina Nieuwenweg, Rik Nijland, Onnika van Oosterbosch, Derek Pan, Kim Peterse, Camilla Ponte, Lucas du Pré, Simone Rijlaarsdam, Henk van Ruitenbeek, Eva van Schijndel, Kristina Simonaityte, Twan van der Slikke, Joris Tielens, Pascal Tieman, Kees van Veluw, Veronika Wehner, Daniël Dreadson, Clare Wilkinson, Rob de Winter, Remo Wormmeester

Vormgeving

Geert-Jan Bruins

Druk

Tuijtel, Hardinxveld-Giessendam

Abonnement

Een abonnement op het magazine kost €58 (buitenland €131,50) per academisch jaar. Opzeggen voor 1 augustus.

Advertenties

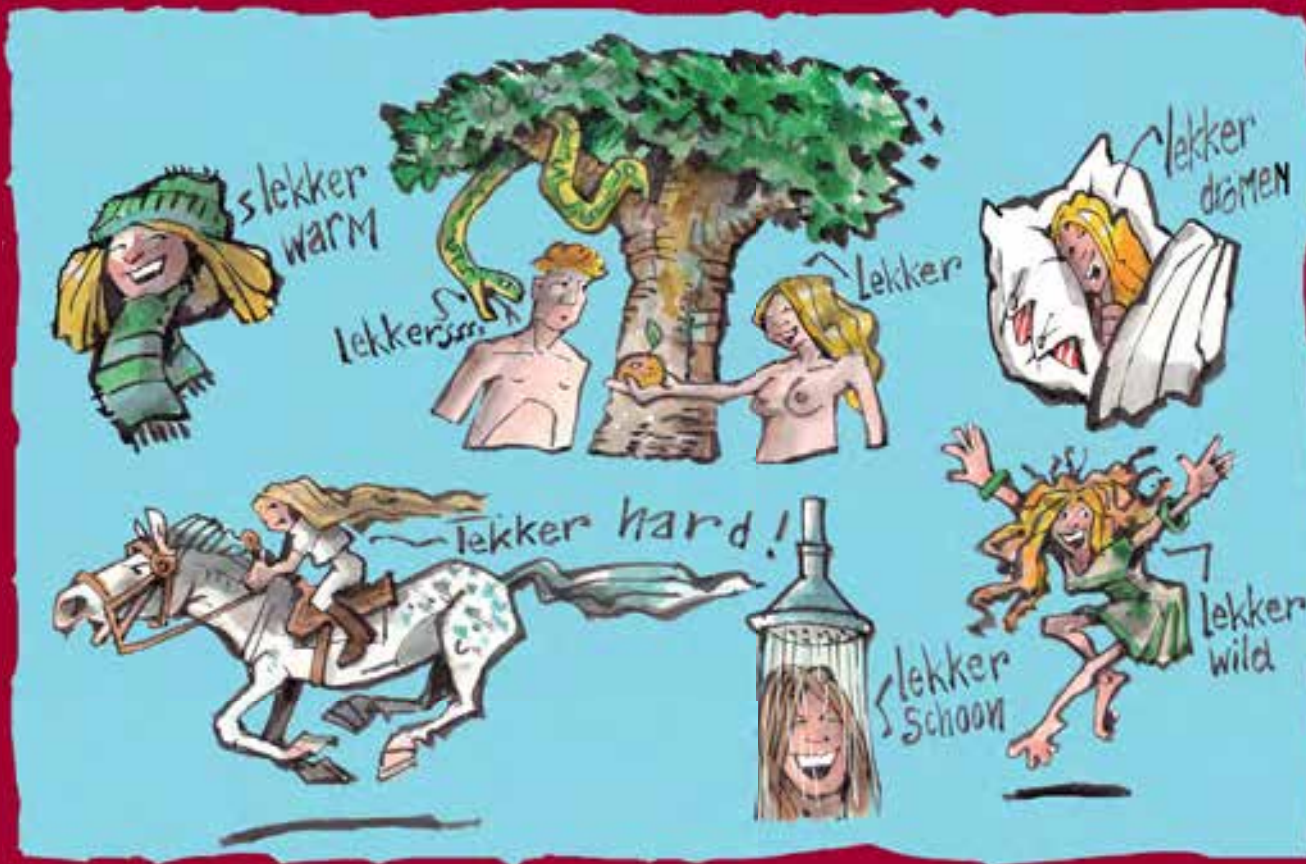
Extern: Bureau van Vliet, 023 5714745,
m.dewit@bureauvanvliet.com
Intern: Thea Kuijpers, resource@wur.nl,
0317 484020

Uitgever

Marc Lamers, Corporate Communications & Marketing Wageningen UR

>>TYPICAL DUTCH

ILLUSTRATIE: HENK VAN RUITENBEEK

Everything is 'lekker'!

Lekker eten, lekker weer, slaap lekker, ga lekker zitten, lekker ding, mmmm lekker. Whether it refers to food, the weather, how you slept, a nice sit-down, someone you fancy... 'Lekker' is everywhere and everything.

'Lekker' was one of the first words I learned when I first arrived in the Netherlands. 'Lekker' is a special word that can be used in many instances. It means tasty, yummy, delicious, but also nice, good, comfortable, attractive etcetera.

The Dutch language is really interesting. It is a unique language with a great history. When you hear how many dialects it has in proportion to the size of the country, you realize how amazing it is. Dutch is also spoken all over the world. In Europe, Asia, Oceania, America and Africa. If you don't believe me, just ask a Dutch person or Google it.

Dutch is also quite a hard language to learn, but the use of 'lekker' is pretty easy. You can use this word to describe almost anything you like. The Dutch themselves love this word and they use it quite a lot.

There is a catch, though. I thought you couldn't go wrong with using 'lekker' but trust me, you can. Don't tell a friendly Dutch person you just met: 'Ik vind je lekker.' He or she might think you are a bit weird. But to people you know you can safely say 'lekker!' on many different occasions. Now go and try it out! Maja Tišma, MSc student of Leisure, Tourism and Environment, from Serbia.

Do you have a nice anecdote about your experience of going Dutch? Send it in! Describe an encounter with Dutch culture in detail and comment on it briefly. 300 words max. Send it to resource@wur.nl and earn 25 euros and Dutch candy.

[NL]

ALLES IS 'LEKKER'

Nederlanders gebruiken het woord 'lekker' op heel veel verschillende manieren. Het betekent smakelijk, maar ook comfortabel, aantrekkelijk of goed. Maja Tišma gebruikt het woord nu ook vaak. De Nederlandse taal is moeilijk, maar het gebruik van lekker is vrij simpel, legt ze uit. Je kunt bijna alles wat je bevalt aanduiden met 'lekker'. Bijna alles. Ze ontdekte dat iemand die je net kent toch wat vreemd opkijkt als je zegt: 'Ik vind je lekker.'